

**EEN BETER
NEDERLAND
VOOR
MINDER GELD**

VERKIEZINGSPROGRAMMA SP 2011-2015

SP.

INHOUD

	1
	2
	3
	4
	5
	6
	7
	8
	9
	10
1 EEN BETER NEDERLAND, VOOR MINDER GELD 5	11
2 ZEKERHEID IN CRISISTIJD 7	12
Economie en financiële wereld	13
	14
3 U MOET HET ZEGGEN 11	15
Democratie en bestuur	16
	17
4 EEN GEDEELDE TOEKOMST 13	18
Integratie en emancipatie	19
	20
5 SOCIALE WEDEROPBOUW 17	21
Sociale zaken en werkgelegenheid	22
	23
6 DE ZORG IS GEEN MARKT 19	24
Zorg en welzijn	25
	26
7 VEILIGHEID IS MENSENWERK 23	27
Politie en justitie	28
	29
8 ONDERWIJS VOOR IEDEREEN 25	30
Onderwijs en wetenschap	31
	32
9 ZUINIG ZIJN OP ONS LAND 27	33
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	34
	35
10 NEDERLAND UIT DE FILE 29	36
Wegvervoer en openbaar vervoer	37
	38
11 BESCHERMEN WAT KWETSBAAR IS 31	39
Kinderen, jongeren, gehandicapten	40
	41
12 EEN SCHONE TOEKOMST 35	42
Klimaat, landbouw, dierenwelzijn	43
	44
13 NIET BIJ BROOD ALLEEN 39	45
Cultuur, sport, media	46
	47
14 INTERNATIONAAL SAMENWERKEN 43	48
Buitenlandse politiek	49
	50
15 GEZONDE FINANCIËN 45	51
	52
ONZE ONDERZOEKEN 47	53
	54

1 EEN BETER NEDERLAND, VOOR MINDER GELD

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

U MOET BESLISSEN

Politici hebben gefaald, u bent nu aan het woord. De verkiezingen van 9 juni 2010 zijn de belangrijkste verkiezingen sinds tijden. U bepaalt nu bij wie u de sturing van de samenleving in handen legt. Vertrouwt u de rechtse partijen? Gelooft u dat de vrije markt alle problemen zal oplossen? Dat de politiek wel banken kan redden, maar geen verantwoordelijkheid kan nemen voor de samenleving? In plaats van het oude geluid van sociale afbraak plaatsen wij een nieuw perspectief van sociale wederopbouw. Van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. U mag het zeggen. U moet beslissen.

DE CRISIS VAN HET CASINOKAPITALISME

Mensen die we ons vertrouwen gaven, namen onverantwoorde risico's. Door het graai- en grijpgedrag van bankiers, speculanten, managers en aandeelhouders, en het weggijken van hen die toezicht moesten houden. Overall zijn regeringen gedwongen duur belastinggeld in bijna bodemloze bankputten te storten. Zij die zichzelf belachelijke salarissen, bonussen en winsten toekenden, hebben van de economie een casino gemaakt. Nooit eerder zagen we een zo pijnlijke ontmaskering van de politieke en economische elite. Zij staan voor schut, maar de mensen staan voor het blok. Miljoenen mensen, overall in de wereld, verliezen hun werk en bestaanszekerheid. De winsthonger van enkelen leidt tot echte honger voor velen.

POLITICI STONDEN ERBIJ EN KEKEN ERNAAR

Wie ons beginselprogramma Heel de mens uit 1999 leest, ziet dat wij toen waarschuwden voor wat nu is gebeurd. De meeste politieke partijen in Nederland leverden hun opvattingen en idealen in voor de een of andere vorm van neoliberal denken. Politici van rechts tot links lieten zich leiden door de luie gedachte dat de vrije markt alles beter kan. En weigerden nog langer verantwoordelijkheid te nemen voor de samenleving. Het is niet fijn om achteraf gelijk te krijgen. Nu zegt elke partij dat het nooit zo ver had mogen komen. Nu zegt iedereen dat het nooit meer zo uit de hand mag lopen. Het is niet voldoende dat politici spijt betuigen. Politici moeten de wereld niet anders interpreteren, zij moeten de wereld veranderen.

WIJ ZIJN ER KLAAR VOOR

Het vierde kabinet-Balkenende was de regering van de gemiste kansen. In 2006 kozen veel kiezers voor een progressieve en sociale koers. Daarmee hadden we de bakens kunnen verzetten. Maar terwijl de SP de verkiezingen won, vormden de verliezers CDA en PvdA het nieuwe kabinet. Balkenende wilde niet met de SP, Bos durfde het niet. Zo kreeg Nederland een regering die niemand wilde. CDA, PvdA en Christen-Unie regeerden met de rug naar de kiezers. Zij hebben drie jaar lang gesteggeld en belangrijke beslissingen uitgesteld. Dit land heeft nu een stabiele en sociale regering nodig. De SP is klaar voor een regering die wel keuzes maakt:

Wij laten de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Alleen dan kunnen we de veroorzakers de crisis laten betalen.

Wij pakken de oorzaken van de crisis aan.

Alleen dan kan het vertrouwen van mensen worden herwonnen.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

Wij nemen onze verantwoordelijkheid.

Alleen dan kunnen we sociale voorzieningen in stand houden.

Wij bieden mensen sociale zekerheid.

Alleen dan kan het vertrouwen in elkaar worden hersteld.

Wij kiezen voor duurzame ontwikkeling.

Alleen dan kunnen we de toekomst met vertrouwen tegemoet zien.

Lokaal hebben we laten zien dat we goed kunnen besturen. Nu vragen we u om ons die kans te geven voor het hele land. De SP is nodig voor een regering die weet dat de politiek er is voor u – en niet omgekeerd. Een regering die het lef heeft om de oorzaken van de crisis aan te pakken. En te beginnen aan de opbouw van een menselijker, socialer en duurzamer Nederland. Hoe, dat vertellen we u in dit verkiezingsprogramma.*

Natuurlijk zijn we benieuwd naar uw commentaar. En we vertrouwen op uw wijsheid op 9 juni. Dat wordt de dag van de waarheid.

In dit verkiezingsprogramma geven we de hoofdlijnen van het door ons voorgestelde beleid. De onderbouwing ervan is te vinden in een groot aantal rapporten die we de afgelopen tijd hebben gemaakt. De financiële onderbouwing is in een apart document vastgelegd. Alle rapporten kunt u raadplegen op onze website: www.sp.nl. Daar vindt u ook een overzicht van al onze standpunten.

2 ZEKERHEID IN CRISISTIJD

Economie en financiële wereld

Mensen die part noch deel hebben aan de economische crisis, dreigen nu de rekening te moeten betalen. Waar politici in een handomdraai miljarden uitgaven aan de banken, willen ze nu miljarden bezuinigen op de samenleving. Het lijdt geen twijfel: de crisis kwam van rechts. Partijen die alle ruimte boden aan bankiers en bestuurders, aandeelhouders en speculanten, dragen een zware verantwoordelijkheid. Zij kozen voor private rijkdom en publieke armoede. Zij zijn uitgeregereerd, het roer moet om.

We zullen de komende jaren de puinhopen van rechts moeten opruimen. Zij die de crisis hebben veroorzaakt en het meest hebben geprofiteerd, laten we nu het eerst en het meest betalen. We moeten een volgende crisis zien te voorkomen. Demacht van banken, grote bedrijven en aandeelhouders leggen we aan banden en de macht van speculanten breken we. En de invloed van burgers maken we een stuk groter.

Maar regeren is meer dan de pijn eerlijk verdelen. De komende vier jaar willen we met minder geld toch een menselijker en socialer Nederland in de steigers zetten. Door te stoppen met de uitverkoop van publieke diensten en een einde te maken aan het graaien aan de top. Door mensen aan het werk te krijgen en te houden. En kleine ondernemers door de crisis te helpen. Honderdduizenden kleine bedrijven zorgen voor veel vernieuwing en werkgelegenheid. In ons rapport Hart voor de zaak leggen we uit hoe we deze echte ondernemers meer steun gaan bieden.

ONZE VOORSTELLEN

- Mensen krijgen meer zeggenschap over dat wat van ons allemaal is. We stoppen met de uitverkoop van publieke diensten en sociale woningbouw en draaien de uitverkoop waar mogelijk terug. De overheid wordt weer hoofdvantwoordelijke voor de organisatie van goede zorg en goed onderwijs, voldoende openbaar vervoer en duurzame energie.
- We stellen paal en perk aan de topinkomens. Bestuurders in de publieke en semi-publieke sector verdienen niet meer dan de minister-president. We steunen het streven van vakbonden om alle werknemers onder de bedrijfs-cao's te brengen, zodat er een koppeling komt tussen de hoogste en laagste inkomens en de tweedeling wordt tegengegaan. De algemeenverbindendverklaring van cao's blijft bestaan.
- De AOW blijft een volksverzekering, de AOW-leeftijd blijft 65 jaar en vervroegd uittreden blijft mogelijk. Mensen krijgen wel het recht om na hun 65^e door te werken, met dezelfde rechten en plichten als andere werknemers. We moeten mensen tot 65 jaar aan het werk helpen en aan het werk houden.
- Er wordt niet gemorreld aan de ontslagbescherming. Wij zijn tegen de verkorting van de duur van de WW. De sollicitatieplicht wordt afhankelijk van de individuele omstandigheden en de perspectieven op werk ingevuld.
- We maken een nieuwe nationale investeringsbank. Die gaat kredieten verstrekken aan gezonde en goed geleide bedrijven, die nu van gewone banken geen krediet kunnen krijgen.
- Met een bankenheffing gaan banken bijdragen aan het oplossen van de schade die ze eerder hebben aangericht. Dat doen we het liefst internationaal. Maar als het moet, doen we het zelf, net als België en de Verenigde Staten.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

- 1 • Banken die staatssteun ontvangen, mogen geen bonussen betalen. Bij de overheid en bij overheids-
2 bedrijven stoppen we eveneens met het geven van bonussen. Bij andere bedrijven worden bonussen
3 de komende vier jaar beperkt en daarna afgeschaft.
4
- 5 • Het verstrekken van onverantwoord hoge hypotheeklen verbieden we. Zo voorkomen we wantoestanden.
6 Provisies worden gemaximeerd en op termijn vervangen door een uurtarief of abonnementensysteem.
7 Voor bepaalde categorieën producten - zoals schadeverzekeringen - kan een uitzondering worden ge-
8 maakt.
9
- 10 • De hypotheekrenteaftrek wordt gegarandeerd, en in de komende tien jaar gemaximeerd, tot 350.000
11 euro hypotheekschuld. Tegen een maximale belastingaftrek van 42 procent. Het aflossen van hypotheek-
12 schuld wordt aangemoedigd.
13
- 14 • De financiële sector wordt grondig hervormd, om nieuwe ontsporingen te voorkomen. Met een
15 nieuwe nationaliseringswet geven we de overheid de kans sneller in te grijpen bij falende banken
16 en verzekeraars.
17
- 18 • We scheiden spaar- en zakenbanken. Zo verhinderen we dat banken ooit nog gokken met het spaargeld
19 van hun klanten. Dit doen we in Europees verband. In afwachting daarvan moeten Nederlandse banken
20 alvast intern risicovolle en minder risicovolle activiteiten scheiden. De reserve-eisen voor banken worden
21 scherper.
22
- 23 • Nieuwe financiële producten worden voortaan vooraf gecontroleerd door de Autoriteit Financiële
24 Markten. Die grijpt meteen in als die producten niet deugen, zoals bij woekerpolissen.
25
- 26 • Aan flitskapitaal wordt in internationaal verband paal en perk gesteld. Hedgefondsen die misbruik maken
27 van het vrije kapitaalverkeer, worden aangepakt.
28
- 29 • Opkoopfondsen die bedrijven overnemen en als sprinkhanen leegeten, gaan we kortwieken. Onder
30 andere door beperking van de renteaftrek bij de winstbelasting.
31
- 32 • Met minder macht voor aandeelhouders en meer macht voor werknemers brengen we meer stabiliteit in
33 grote ondernemingen. Werknemers van die bedrijven kunnen vierjaarlijks de helft van de leden van de
34 Raad van Commissarissen kiezen.
35
- 36 • De belastingdienst sluit geen deals met multinationals. Ook die moeten gewoon belasting gaan betalen.
37
- 38 • Er komen meer juridische mogelijkheden om wanpresterende bestuurders aan te pakken. De civiele
39 aansprakelijkheid van bestuurders wordt uitgebreid. Er komt een aparte strafrechtelijke bepaling voor
40 financieel wanbeleid.
41
- 42 • Een mondiale Financiële Autoriteit, waarin het Internationaal Monetair Fonds (IMF) opgaat, moet het
43 financiële stelsel beter beschermen. Andere landen – buiten de G20 – krijgen daar een stevigere stem in.
44 Ook de Wereldbank wordt gedemocratiseerd.
45
- 46 • De dollar werkt instabiliteit in de hand. De centrale rol van de dollar wordt overgenomen door een vol-
47 waardige internationale reservemunt, gebaseerd op de al bestaande speciale trekkingsrechten (SDR's)
48 van het Internationaal Monetair Fonds (IMF).
49
- 50 • Een systeem van meer vaste wisselkoersen helpt nieuwe chaos te voorkomen. Een Tobintaks op interna-
51 tionale financiële transacties en dus ook op flitskapitaal zorgt ook voor meer rust (de zogenaamde Robin
52 Hood-belasting). Met de opbrengst ervan helpen we extreme armoede en klimaatproblemen tegen te
53 gaan.
54

FOTO: PETER BOER / HOLLANDSE HOOGTE

FRED AAN HET WERK

15 SEPTEMBER 2009

FOTO: BAS STOFFELSEN

3 U MOET HET ZEGGEN

Democratie en bestuur

In een democratie is het laatste woord aan u. Maar bij belangrijke beslissingen heeft u steeds minder te zeggen gekregen. CDA, PvdA en ChristenUnie braken keer op keer hun beloften. Zij onthielden u een referendum over de Europese Grondwet. Ze wilden de AOW-leeftijd verhogen, in strijd met hun verkiezingsprogramma's. Bestuurders veranderden uw woningcorporatie in een beleggingsmaatschappij. En zij verkochten uw openbaar vervoerbedrijven en uw energiebedrijf, zonder naar uw mening te vragen. Gemeenten werden samengevoegd, ook als u dat niet wilde.

In de politiek geldt steeds meer de macht van het geld en steeds minder het belang van de burgers. Bestuurders die tientallen bijbanen nemen zijn hun geld niet waard. Politieke partijen die zichzelf laten sponsoren zijn gevoelig voor commerciële belangen. Daar tegenover staat het droevige lot van klokkenluiders, die maatschappelijke misstanden melden, maar niet zelden eindigen zonder werk en zonder geld. We moeten ervoor zorgen dat niet het geld, maar u het weer voor het zeggen krijgt.

Er gaapt een diepe kloof tussen de papieren werkelijkheid van de ministeries en de werkelijkheid van de mensen die het werk moeten doen. Doordat de regering de problemen van mensen niet kent, worden verkeerde beslissingen genomen. De SP hield de afgelopen jaren grootschalige onderzoeken, over de problemen en de oplossingen van de mensen op de werkvloer. We lieten tienduizenden agenten, gevangenispersoneel, leraren, jeugdhulpverleners, binnenvaartschippers en medewerkers in de geestelijke gezondheidszorg aan het woord. De komende jaren blijven we onderzoeken doen en gaan we met de oplossingen van mensen aan de slag.

ONZE VOORSTELLEN

- Mensen krijgen meer zeggenschap over dat wat van ons allemaal is. We stoppen met de uitverkoop van publieke diensten. De overheid wordt weer hoofdverantwoordelijke voor de organisatie van goede zorg en goed onderwijs, voldoende openbaar vervoer en duurzame energie.
- Het staatshoofd zou in de toekomst een ceremoniële functie moeten bekleden. Leden van het Koninklijk Huis gaan hun eigen privé-kosten betalen en – net als ieder ander – gewoon belasting.
- We stellen paal en perk aan topinkomens. Bestuurders in de publieke en semi-publieke sector verdienen niet meer dan de minister-president.
- Volksvertegenwoordigers verliezen overbodige voorrechten, zoals een riante wachtgeldregeling. Betaalde bijbanen voor burgemeesters en commissarissen van de koningin verbieden we. De vergoedingen voor alle politici gaan omlaag. Hiermee beperken we eveneens de zogenaamde Balkenende-norm.
- Het grondwettelijke recht van petitie wordt wettelijk uitgewerkt, zodat burgers meer grip krijgen op de volksvertegenwoordiging.

- 1 • Er komt een instituut voor klokkenluiders, waar iedere burger die misstanden meldt goede begeleiding, en
2 financiële ondersteuning en rechtsbescherming krijgt.
3
- 4 • Het toezicht van het parlement op de veiligheidsdiensten wordt verbeterd. De commissie van toezicht
5 (CTIVD) gaat voortaan ook toezien op de doelmatigheid van de diensten.
6
- 7 • Herindeling van gemeenten vindt alleen plaats als de inwoners daarmee instemmen, bijvoorbeeld via een
8 referendum.
9
- 10 • We geven mensen de mogelijkheid om via referenda hun mening te geven en hun vertegenwoordigers
11 te corrigeren.
12
- 13 • Beslissingen over de buurt worden vaak over de hoofden van de bewoners heen genomen. Buurtbewo-
14 ners krijgen meer inspraak over de inrichting van en de voorzieningen in hun buurt.
15
- 16 • Als het rijk taken overhevelt naar gemeenten, moet ook voldoende geld worden bijgeleverd om die taken
17 goed te kunnen uitvoeren.
18
- 19 • We kunnen toe met minder ministeries, door betere samenwerking en samenhang in beleid.
20
- 21 • De bestuurlijke drukte in ons land verminderen we. We maken de bestuurslaag tussen Rijk en gemeente
22 eenvoudiger en democratischer. De bestuurlijke functies van de waterschappen brengen we onder bij de
23 provincies. We onderzoeken hoe we grote provincies kleiner kunnen maken, waardoor bestuursregio's
24 overbodig worden. We gaan flink schrappen in de kosten van het bestuur.
25
- 26 • Het aantal externe medewerkers van de overheid wordt drastisch verminderd.
27
- 28 • De inwoners van de Nederlandse Antillen beslissen zelf over hun staatsrechtelijke toekomst. Nederland
29 kan hun schulden pas saneren als ze een goed bestuur en voldoende eigen inkomsten hebben.
30
- 31 • Internet behoort voor ieder mens toegankelijk te zijn. Het is een taak van de overheid om dat te bevorde-
32 ren. Internetproviders mogen zich niet inlaten met het verkeer van hun internetgebruikers, net zoals post-
33 telefoniebedrijven zich niet mogen inlaten met de brieven of telefoongesprekken van hun klanten.
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

4 EEN GEDEELDE TOEKOMST

Integratie en emancipatie

In het verleden zijn altijd mensen uit Nederland geëmigreerd, en mensen uit het buitenland hier komen werken. In de vorige eeuw werden 'gastarbeiders' naar hier gehaald, door bedrijven die goedkope arbeidskrachten zochten. De discussie over de problemen met de integratie van deze migranten is lange tijd taboe verklaard. Pogingen van de SP om dat debat aan te gaan, botsten jarenlang op verzet van vooral andere linkse partijen. De discussie over de integratie kwam daardoor in handen van rechtse partijen.

Integratie komt van twee kanten. Migrantten moeten zich openstellen voor de waarden en de cultuur van de samenleving waar ze nu deel van uitmaken. Voor hen gelden dezelfde rechten en plichten als voor iedereen. En de samenleving moet een goede integratie mogelijk maken. Door niemand achter te stellen en hard op te treden tegen discriminatie. En door goede voorwaarden te scheppen voor scholing, wonen en werk. Waar we ook zijn geboren, we staan er samen voor om ons land weer op te bouwen.

Vrijheid van religie is geen vrijbrief om mensen uit te sluiten. Vrijheid van meningsuiting is geen rechtvaardiging om mensen te beledigen. Samenleven is geen kwestie van dezelfde religie hebben of dezelfde cultuur. Samenleven is dezelfde taal spreken, samen wonen, samen naar school gaan en samen werken. Politici hebben te lang weggekeken en buurten aan hun lot overgelaten. In het rapport Gedeelde toekomst. Voorstellen voor participatie, emancipatie en integratie doen we een groot aantal voorstellen om de segregatie in onze samenleving te bestrijden, de integratie te bevorderen en discriminatie tegen te gaan.

ONZE VOORSTELLEN

- We werpen een dam op tegen segregatie en gettovorming en werken aan gemengde beurten en gemengde scholen. We geven iedereen een eerlijke kans om er bij te horen.
- Scholen gaan met gemeenten zorgen voor gemengd onderwijs en maken daarvoor een schoolplan. Met betere voorlichting aan ouders over de schoolkeuze, een vast aanmeldmoment voor kinderen en maximalisering van de ouderbijdragen. Waar dat kan, werken we met dubbele wachtlijsten, voor leerlingen met en zonder achterstand.
- Wijken worden gemengd, jong en oud, allochtoon en autochtoon, rijk en arm. Door een huisvestingswet krijgen gemeenten meer mogelijkheden om wijken te mengen.
- De marktwerking in de inburgering stoppen we en aan de voorgenomen marktwerking in de volwasseneneducatie beginnen we niet eens. Inburgering moet maatwerk zijn, dicht bij huis, in de buurt. De onderwijsinspectie ziet toe op de kwaliteit. Mensen boven de 55 jaar hoeven niet mee te doen aan de inburgering, maar het wordt hen wel aangeboden.

- 1 • We pleiten in Europees verband voor herinvoering van werkvergunningen voor Oost-Europese werk-
2 nemers. We stellen bedrijven verantwoordelijk voor huisvesting, taallessen en opleiding van arbeidsmi-
3 granten. Wie de cao ontduikt, wordt hard aangepakt. De arbeidsinspecties in Europa gaan beter samen-
4 werken, om koppelbazen aan te pakken.
5
- 6 • Bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt krijgt grote prioriteit. De arbeidsinspectie krijgt de
7 mogelijkheid om meldingen van (leeftijds)discriminatie te onderzoeken en overtreders te beboeten.
8
- 9 • We accepteren niet dat ambtenaren weigeren mensen van hetzelfde geslacht te huwen.
10
- 11 • De werkloosheid onder migranten, vooral onder jongeren, pakken we aan. Uitval in het vmbo en het be-
12 roepsonderwijs worden bestreden door intensievere begeleiding. Leerlingen die dat nodig hebben krijgen
13 praktijkgerichte lessen.
14
- 15 • Wij schaffen het voor huwelijks- en gezinsmigranten verplichte inburgeringsexamen in het buitenland af.
16
- 17 • Asielzoekers moeten waar mogelijk worden opgevangen in de eigen regio. In Nederland hebben zij altijd
18 recht op een humane opvang. Asielzoekers mogen in geen geval worden opgesloten in detentiecentra
19 als daar geen gegronde reden voor is. Asielzoekers mogen niet worden gezien als criminelen en dus ook
20 niet als zodanig worden behandeld. Asielzoekers horen niet thuis in tenten en mogen gewoon werken.
21 Een gemeenschappelijk Europees asielbeleid mag niet leiden tot een slechtere behandeling van vluchte-
22 lingen.
23
- 24 • Asielzoekers die niet als vluchteling worden erkend moeten terugkeren. Uitgeprocedeerde asielzoekers
25 houden recht op opvang zolang zij actief bezig zijn met de voorbereiding van hun terugkeer. Gemeenten
26 hebben het recht om noodopvang te bieden. Het Rijk zorgt daarbij voor financiële middelen.
27
- 28 • Slachtoffers van mensenhandel krijgen het recht op een permanente verblijfsvergunning en krijgen maxi-
29 male bescherming, als zij bereid zijn te getuigen tegen degenen die hen hebben verhandeld. Mensen-
30 handel wordt hard bestreden.
31
- 32 • Nederland gaat zich strikt houden aan het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind. Vreemde-
33 lingenbewaring mag alleen als zicht is op een snelle uitzetting – en nooit bij kinderen. Kinderen bouwen
34 zélf verblijfsrechten op.
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

FOTO: DAVID ROZING / HOLLANDSE HOOGTE

5 SOCIALE WEDEROPBOUW

Sociale zaken en werkgelegenheid

In tijden van economische onzekerheid hebben mensen behoefte aan sociale zekerheid. Als mensen hun werk en inkomen verliezen, moet de overheid banen beschermen en inkomens op peil houden. We moeten kleine ondernemers en zelfstandigen zonder personeel door de crisis helpen en jongeren en migranten aan het werk houden. We willen voorkomen dat kinderen opgroeien in armoede. We helpen mensen uit de schulden en voorkomen dat mensen die werken toch niet rond kunnen komen.

We mogen de prijs van de crisis niet afschuiven op de mensen die ons land hebben opgebouwd. Het domweg verhogen van de AOW-leeftijd is onzinnig en overbodig. Laten we mensen onder de 65 jaar eerst een baan geven en aan het werk houden. We starten een offensief tegen de nieuwe armoede. Door de crisis dreigt het aantal armen in Nederland te verdubbelen. Dat mogen we niet laten gebeuren. Juist nu is solidariteit hard nodig.

In de discussie over de verhoging van de AOW-leeftijd worden veel sprookjes verteld. Politici creëren angst-beelden, om zo de geesten rijp te maken voor verslechtering van onze pensioenvoorziening. In Verhoging AOW-leeftijd, ongewenst, onnodig en onzinnig laten we zien dat de AOW in de toekomst wel betaalbaar is. En dat veel mensen na hun 65e helemaal niet langer kunnen doorwerken. Bovendien blijkt dat verhoging van de AOW-leeftijd helemaal geen oplossing is voor de crisis. Wat wel helpt, is zorgen dat ouderen die kunnen en willen werken aan het werk komen.

ONZE VOORSTELLEN

- Het minimumloon en het sociale minimum worden de komende jaren met in totaal 5 procent verhoogd. De minimumjeugdlonen vanaf 18 jaar worden verhoogd en op termijn gelijkgetrokken met de volwassen minimumlonen.
- De AOW-leeftijd blijft 65 jaar en vervroegd uitreden blijft mogelijk. Mensen krijgen wel het recht om na hun 65e door te werken, met dezelfde rechten en plichten als andere werknemers. We moeten mensen tot 65 jaar aan het werk helpen en aan het werk houden.
- We stellen paal en perk aan de topinkomens. Bestuurders in de publieke en semi-publieke sector verdienen niet meer dan de minister-president. We steunen het streven van vakbonden om alle werknemers onder de bedrijfs-cao's te brengen, zodat er een koppeling komt tussen de hoogste en laagste inkomens en de tweedeling wordt tegengegaan. De algemeenverbindendverklaring van cao's blijft bestaan.
- Er wordt niet gemorrelt aan de ontslagbescherming. De sollicitatieplicht wordt afhankelijk van de individuele omstandigheden en de perspectieven op werk. We zijn tegen de verkorting van de duur van de WW.
- Mensen met een tijdelijk contract en uitzendkrachten bieden we meer zekerheid. Zij krijgen eerder recht op een vast contract. Om misstanden te bestrijden komt er een vergunningsplicht voor uitzendondernemingen. Ook mensen met een tijdelijk contract krijgen recht op een ontslagvergoeding.
- We onderzoeken hoe we zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) die werk verrichten dat in hun sector voornamelijk in loondienst wordt gedaan onder de sociale zekerheid kunnen brengen. Bijvoorbeeld door de opdrachtgever die onder een cao valt de pensioen- en arbeidsongeschiktheidspremie te laten betalen.

- 1 • We accepteren geen loondiscriminatie tussen mannen en vrouwen. Om vrouwen gelijke kansen te geven
2 om te werken worden beloningsverschillen aangepakt en komen er meer mogelijkheden om arbeid en
3 zorg te combineren, zowel voor moeders als voor vaders.
4
- 5 • Jongeren onder de 27 jaar krijgen weer recht op bijstand.
6
- 7 • We reguleren de postmarkt. We stellen eisen aan het loon en de arbeidsomstandigheden van postbodes.
8
- 9 • Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om leerwerkbedrijven op te richten, om mensen die (nog) geen
10 werk kunnen vinden scholing en praktijkervaring te bieden, tegen een eerlijk loon.
11
- 12 • Sociale werkplaatsen blijven als voorziening behouden voor de doelgroep. Arbeidsomstandigheden, de
13 veiligheid en de begeleiding worden verbeterd. De sociale werkvoorziening biedt zinvol werk voor een
14 eerlijk loon.
15
- 16 • Deeltijdarbeid moet lonen. Ook voor mensen met een bijstandsuitkering die niet in staat zijn voltijds
17 arbeid te verrichten zoals alleenstaande ouders en mensen met een arbeidshandicap. Daarom verruimen
18 we de vrijlatingsregeling in de Wet Werk en Bijstand.
19
- 20 • Grootschalige commerciële reïntegratiebedrijven zijn een geldverslindende flop. We draaien de markt-
21 werking in de reïntegratie terug, zodat niet winst maken maar werk bieden centraal komt te staan. We
22 schaffen het UWV af en brengen de taken onder bij de gemeente.
23
- 24 • Voedselbanken moeten overbodig worden. Het is beschamend dat de overheid mensen niet voldoende
25 kan helpen. Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om armoede te bestrijden, schulden te saneren en
26 te voorkomen dat kinderen opgroeien in armoede. Het geld dat bestemd is voor gemeentelijke armoede-
27 bestrijding en schuldhulpverlening moet daar ook daadwerkelijk voor worden gebruikt.
28
- 29 • Er komt een wettelijk maximum voor het tarief dat incassobedrijven in rekening brengen voor openstaan-
30 de rekeningen. Geldleenreclames worden verboden.
31
- 32 • We schaffen de product- en bedrijfsschappen af. Hun taken worden, voor zover van toepassing, over-
33 genomen door de overheid.
34
- 35 • Zelfstandigen die een bedrijfspand huren, krijgen een betere huurbescherming.
36
- 37 • De lasten voor het doorbetalen van ziek personeel worden voor kleine bedrijven eerlijker verdeeld.
38
- 39 • Besturen van pensioenfondsen bestaan voortaan voor 1/3 uit werknemers, voor 1/3 uit werkgevers en
40 voor 1/3 uit vertegenwoordigers van gepensioneerden.
41
- 42 • Met minder macht voor aandeelhouders en meer macht voor werknemers brengen we meer stabiliteit in
43 grote ondernemingen. Werknemers van die bedrijven kunnen vierjaarlijks de helft van de leden van de
44 Raad van Commissarissen kiezen.
45
- 46 • Nederlandse bedrijven en hun dochterondernemingen die in het buitenland betrokken zijn bij misstanden
47 kunnen aansprakelijk worden gesteld voor de schade die zij hebben aangericht. Bedrijven die overheids-
48 subsidie willen ontvangen, moeten arbeidsrechten in het buitenland respecteren. Door geen gebruik te
49 maken van dwangarbeid en vakbonden te respecteren.
50
51
52
53
54

6 DE ZORG IS GEEN MARKT

Zorg en welzijn

We hechten veel waarde aan onze gezondheid en zijn graag bereid daarin te investeren. Investeren in een huisarts om de hoek en een zorgcentrum in de buurt. In verzorgingshuizen die onze ouderen een fatsoenlijke oude dag bezorgen en een jeugdzorg die onze kinderen een toekomst biedt. Mensen met een lage opleiding leven gemiddeld 6 tot 7 jaar korter dan mensen met een hoge opleiding. Wij willen geen tweedeling, met goede zorg voor wie het kan betalen en slechte zorg voor de rest. Toch is dat nu aan het gebeuren.

Door de invoering van meer marktwerking, worden ziekenhuizen straks niet meer afgerekend op de zorg die ze leveren aan patiënten, maar op de winst die ze uitkeren aan aandeelhouders. Door de aanbestedingen is de thuiszorg in grote problemen geraakt. Wij snijden fors in de bureaucratie en maken een einde aan de schaalvergroting in de zorg. De verplichte aanbesteding van de thuiszorg en de marktwerking in de ambulancezorg hebben we na veel acties gestopt. Nu de rest nog.

Ook de marktwerking in de geestelijke gezondheidszorg moet stoppen. Dat zeggen 5.000 medewerkers, in het onderzoek dat we deden in De GGZ ontwricht. De marktwerking leidt tot nodeloze concurrentie tussen zorgaanbieders en zorgverzekeraars en hopeloze bureaucratie voor zorgverleners. Marktwerking botst met de bezieling van medewerkers en is funest voor hun motivatie. Zorgverleners willen af van de managerscultuur, waarin zij worden afgerekend op cijfers. Ze willen meer ruimte voor de eigen professionaliteit, om mensen in geestelijke nood te helpen.

ONZE VOORSTELLEN

- We investeren extra in de zorg en de marktwerking in de zorg wordt gestopt en op termijn teruggedraaid. Winstuitkeringen aan kapitaalverschaffers leiden namelijk tot verkeerde prikkels in de zorg en dat wijzen we af. De premies voor de zorgverzekering worden inkomensafhankelijk. Het bureaucratische systeem van diagnosebehandelingcombinaties (DBC's) verdwijnt en de vrije prijsvorming wordt vervangen door financiering op basis van het aantal patiënten en de intensiteit van de benodigde zorg. Het werken in loondienst wordt bevorderd. Nieuwe zorgaanbieders moeten vooraf aan kwaliteitseisen voldoen.
- Van schaalvergroting gaan we naar schaalverkleining in de zorg. We kiezen voor zoveel mogelijk zorg in de buurt, met wijkgezondheidscentra, poliklinieken en consultatiebureaus. Ook thuiszorg bieden we zoveel mogelijk aan op buurtniveau, net als verpleging, verzorging en dagbesteding.
- Voor kleinschalig werkende ziekenhuizen en thuiszorgorganisaties wordt een fusiestop ingevoerd. Volwaardige ziekenhuiszorg moet behouden blijven in de regio.
- De numerus fixus (of 'loting') in de opleiding tot arts en tandarts wordt afgeschaft.
- Voorkruiptzorg gaan we tegen. Voorrang krijgen in de zorg op andere dan medische gronden is niet toegestaan.
- De nominale premie voor de zorgverzekering wordt fors verlaagd. We voeren een inkomensafhankelijke ziektekostenpremie in. Inkomens tot omstreeks het sociale minimum worden hierbij vrijgesteld. De zorgtoeslag wordt dan overbodig. Het eigen risico wordt afgeschaft.
- We verbeteren de AWBZ in plaats van hem uit te kleden. We gaan de zorgzwaartepakketten omvormen tot betere betaalvormen, op basis van zorgvraag, personeelsbezetting en omgevingseisen.

- 1 • In de verpleegzorg krijgen ouderen recht op zelfstandige woonruimte en privacy, met op hen afgestemde
2 zorg en voorzieningen. Palliatieve zorg in verpleeghuizen, van hospices en de thuiszorg, wordt uitgebreid.
3
- 4 • We pakken de bureaucratie in de zorg aan. Indicaties worden niet meer gedaan door logge bureaucrati-
5 sche organen (zoals het CIZ), maar door verpleegkundigen in de wijk. Er komen minder managers in de
6 zorg en meer handen aan het bed.
7
- 8 • In de geestelijke gezondheidszorg wordt de marktwerking teruggedraaid en de bureaucratische DBC-
9 financiering afgeschaft.
10
- 11 • De geestelijke gezondheidszorg richt zich, behalve op genezing, vooral op preventie en sociaal herstel
12 van mensen met psychische aandoeningen. Om te voorkomen dat mensen zonder zorg op straat ver-
13 kommeren of een gevaar zijn voor zichzelf of voor anderen, moet een tijdelijke gedwongen opname en
14 behandeling mogelijk zijn.
15
- 16 • Gemeenten moeten daadwerkelijk voldoende financiële ruimte hebben om de Wet maatschappelijke
17 ondersteuning (Wmo) uit te voeren. Dit geld moet ook worden besteed aan waar het voor is bedoeld.
18
- 19 • De zorgverzekeraars gaan regionaal werken. Eén zorgverzekeraar wordt regionaal hoofdverantwoordelijk
20 voor voldoende zorg.
21
- 22 • De bevoegdheden van de Inspectie voor de Gezondheidszorg worden uitgebreid.
23
- 24 • Meer investeringen worden gedaan in preventie en bestrijding van sociaal economische gezondheids-
25 verschillen. De publieke gezondheidszorg wordt expliciet een overheidstaak. Door het bevorderen van
26 gezond gedrag, verandering van omgevingsfactoren en een actievere rol van de zorg, bijvoorbeeld door
27 preventie door huisartsen en wijkverpleegkundigen in achterstandswijken. Verkleining van de gezond-
28 heidsverschillen leggen we wettelijk vast als doel van beleid.. Hierin past ook het nemen van maatregel-
29 en om het alcoholgebruik te matigen.
30
- 31 • Er komt een medisch letselschadefonds voor patiënten, waaruit snel een vergoeding voor de geleden
32 schade kan worden betaald. Op deze manier worden ingewikkelde procedures voorkomen.
33
- 34 • De agressieve marketing en beïnvloeding van onderzoek door de farmaceutische industrie pakken we
35 aan, door een betere inspectie en een onafhankelijk onderzoeksfonds.
36
- 37 • De inkoop van receptgeneesmiddelen doen we via landelijke centrale inkoop door alle zorgverzekeraars.
38 Zo kunnen we scherpe prijsafspraken maken. En zijn voor iedereen receptgeneesmiddelen beschikbaar.
39 Apothekersbonussen en -kortingen verdwijnen.
40
- 41 • We voeren het actieve donorregistratiesysteem in, om het aantal potentiële orgaandonoren te verhogen.
42
- 43 • Er komt een klokkenluidersregeling voor zorgpersoneel dat in instellingen geen gehoor krijgt.
44
- 45 • Mantelzorgers en vrijwilligers krijgen meer ondersteuning. Thuiszorg wordt ruimhartiger toegewezen en
46 de respijtzorg wordt verruimd. We maken de bouw van mantelzorgwoningen op eigen erf mogelijk en
47 laten mantelzorg zwaar meetellen bij de toewijzing van een woning. Ook wordt het voor mantelzorgers
48 mogelijk zorgverlof op te nemen.
49
- 50 • Iedereen heeft recht op acute medische zorg. Uitgeprocedeerde asielzoekers en onverzekerde daklozen
51 mogen niet worden uitgesloten van medische hulp, ook niet wanneer ze niet kunnen voldoen aan de
52 identificatieplicht.
53
54

FOTO: BAS STOFFELSEN

FOTO: DANIEL COHEN

7 VEILIGHEID IS MENSENWERK

Politie en justitie

Veel mensen hebben gelukkig nog veel voor anderen over. Toch is onze samenleving harder geworden. Mensen zijn steeds minder in staat om samen problemen op te lossen. We doen dan ook steeds vaker een beroep op de politie. Die moet optreden als anderen falen. Dan moeten we ook bereid zijn om meer te investeren in onze agenten. Meer blauw op straat leidt tot meer veiligheid in de buurt. Meer wijkagenten en wijkposten kunnen misdaad en agressie voorkomen. Agressie tegen politie, brandweer en hulpverleners is onaanvaardbaar.

Wie zich misdraagt, wordt hard gestraft en moet de schade betalen. Mensen die hun straf hebben uitgezeten, bieden we een nieuwe kans. Door het aanpakken van verslaving en het begeleiden naar werk. De aanpak van witteboordencriminaliteit krijgt meer prioriteit. Politie en justitie krijgen meer mogelijkheden om mensenhandel, belastingontduiking en internetfraude effectief te bestrijden. In ons rapport Het gevangenispersoneel aan het woord doet gevangenispersoneel voorstellen om de arbeidsomstandigheden te verbeteren en het land veiliger te maken.

De werkdruk van agenten is te groot, de bureaucratie blijft groeien en de arbeidsvoorwaarden zijn slecht. Dat blijkt uit ons rapport De agent aan het woord, een onderzoek onder 10.000 politiemensen. Veel agenten worden nog steeds afgerekend op het aantal bonnen dat ze uitdelen, moeten werken met slechte computer- en communicatiesystemen en kunnen onvoldoende aanwezig zijn in de buurt. Agenten maken zich zorgen over de samenleving. Over de toenemende agressie en het aantal jongeren dat ontspoot. Maar ook over de toenemende eenzaamheid van onze ouderen en de toenemende armoede in de gezinnen. Die problemen moet de politiek aanpakken.

ONZE VOORSTELLEN

- We investeren in 1.500 extra politieagenten. Die horen vooral thuis op straat en niet achter een bureau. De computersystemen waar agenten mee moeten werken worden aangepast aan de behoeften van de agenten. Agenten worden niet meer afgerekend op het aantal bonnen dat ze uitschrijven.
- Met kleinschalige politieposten in de buurt brengen we de politie dichterbij huis. Wijkagenten zetten we niet meer in voor andere politietaken. Hun plek is in de buurt. Politietaken laten we niet over aan particuliere beveiligers. Dat is slecht voor de politie en voor de veiligheid.
- We starten een campagne om meer vrijwilligers te werven voor de brandweer. Brandweerlieden krijgen meer inspraak in hun werk en hun opleiding wordt verbeterd.
- Agressie tegen politieagenten, brandweerlieden en andere publieke hulpverleners wordt extra hard aangepakt, met stevige straffen en boetes.
- Er komt voldoende capaciteit bij de politie en het Openbaar Ministerie om alle aangiften in behandeling te nemen. Anoniem aangifte doen wordt mogelijk.
- Politie en Openbaar Ministerie moeten slachtoffers op de hoogte houden hoe hun zaak verloopt. Slachtoffers krijgen hulp bij het verhalen van hun schade op de dader. Door de rechter opgelegde schadevergoedingen worden voorgeschoten door de overheid, die het geld vervolgens bij de dader int.

- 1 • Voor ingewikkelde zaken zoals kinderporno, cybercrime, milieudelicten, mensenhandel en zedendelicten
2 moet bij politie, Openbaar Ministerie en rechters meer kennis en expertise komen. Pooierboys worden
3 hard aangepakt, ook als geen aangifte van strafbare feiten is gedaan – bijvoorbeeld omdat het slachtoffer
4 dit niet durft – moeten daders worden opgespoord en vervolgd.
- 5
- 6 • Meer en blijvende aandacht is nodig voor het voorkomen van huiselijk geweld en eerwraak.
- 7
- 8 • Discriminatie van homo's, lesbo's en transseksuelen tolereren we niet. Geweld tegen deze groepen
9 wordt altijd door politie en justitie aangepakt.
- 10
- 11 • Fraudebestrijding krijgt meer prioriteit. Het Openbaar Ministerie krijgt meer forensisch accountants en
12 fiscalisten en ook de rechterlijke macht krijgt meer deskundigheid. Er komt een nationaal coördinator
13 fraudebestrijding.
- 14
- 15 • De verkoop en teelt van softdrugs voor de Nederlandse markt wordt gelegaliseerd, om overlast en crimi-
16 naliteit tegen te gaan. En de controle op de kwaliteit te verbeteren. Verkoop en productie van harddrugs
17 blijven strafbaar.
- 18
- 19 • Er komt betere voorlichting over de gevolgen van drugsgebruik bij jongeren onder de 18 jaar. Ouders
20 worden aangesproken op de verantwoordelijkheid die zij hierin hebben.
- 21
- 22 • Boetes worden waar mogelijk inkomensafhankelijk. Dat is eerlijker en effectiever.
- 23
- 24 • Mensen met minder geld kunnen altijd een beroep doen op een toegankelijk stelsel van rechtsbijstand.
25 Voor marktdenken is in de rechtsbijstand geen plaats.
- 26
- 27 • Er komt een onafhankelijke Revisieraad. Die krijgt de mogelijkheid om bij twijfel afgesloten strafzaken
28 opnieuw te laten onderzoeken.
- 29
- 30 • Gebiedsverboden kunnen helpen overlastgevers tijdelijk te weren en mensen weg te houden uit de om-
31 geving van hun slachtoffers.
- 32
- 33 • Gevangenen krijgen speciaal geschoold personeel voor de resocialisatie van gevangenen. In de
34 gevangenis beginnen we met de aanpak van verslaving en psychosociale problemen. Ernstig psychisch
35 gestoorde gedetineerden horen thuis in een beveiligd psychiatrisch ziekenhuis. Ex-gedetineerden krijgen
36 een betere begeleiding bij hun terugkeer in de maatschappij. De bureaucratie bij de reclassering gaan we
37 flink te lijf.
- 38
- 39 • Internet is een nieuwe bron van inkomsten voor tal van criminelen. Veel actiever moet worden opgetre-
40 den tegen allerlei vormen van internetcriminaliteit. Illegaal gokken via het internet moet beter worden
41 bestreden.
- 42
- 43 • Het College Bescherming Persoonsgegevens krijgt meer sanctiemogelijkheden en moet hogere boetes
44 kunnen opleggen als er sprake is van schending van privacy.
- 45
- 46 • In Europees verband pleiten we voor afschaffing van de vingerafdruk in het paspoort. Die vingerafdruk-
47 ken gaan we niet opslaan in een groot databestand.
- 48
- 49 • We moeten de samenleving beschermen tegen nieuwe dreigingen van criminaliteit en terrorisme. Als der-
50 gelijke maatregelen echter onnodig de privacy en de burgerrechten inperken, moeten we ze aanpassen.
- 51
- 52
- 53
- 54

8 ONDERWIJS VOOR IEDEREEN

Onderwijs en wetenschap

Investeren in beter onderwijs, inzetten op de kenniseconomie. De politiek heeft er de mond vol van. Maar ondertussen lopen we achter bij de rest van Europa. We hebben ons onderwijs teveel ingericht naar de grillen van zogenaamde onderwijsdeskundigen. En te weinig naar de wensen van scholieren en studenten en de kennis van leraren en docenten. Wij stellen het belang van de scholier en de student centraal en geven het onderwijs terug aan de leraar en de docent. We bezuinigen niet, maar investeren in onderwijs.

Beter onderwijs vergt betere leraren en dus betere opleidingen. De eisen moeten hoger, de vakinhoudelijke kennis breder. Beroepsonderwijs moet opleiden tot een vak waar je echt wat aan hebt. Universiteiten en hogescholen horen geen leerfabrieken te zijn waar je het allemaal maar zelf moet uitzoeken. Persoonlijke begeleiding en bereikbare docenten maken studeren aantrekkelijker en effectiever. Om de toegang tot het onderwijs te garanderen, gaan we niet morrelen aan de studiefinanciering.

Na jarenlange onderwijshervormingen is de leraar buiten spel komen te staan. Of het nu gaat om de tweede fase, het vmbo, de schaalvergroting of 'Weer samen naar school'; aan de betrokkenen werd niets gevraagd. In het rapport De leraar aan het woord blijkt dat leraren bij uitstek weten hoe het beter kan. De opleidingen moeten beter, de klassen moeten kleiner en de bureaucratie moet aan banden. Maar bovenal moet de macht van managers en schoolbestuurders worden ingeperkt. Leraren willen weer zeggenschap in de klas.

ONZE VOORSTELLEN

- We gaan extra investeren in het onderwijs. En zorgen dat de beschikbare middelen ook naar onderwijs gaan en niet naar overhead. Dat betekent meer tijd om te onderwijzen en minder tijdverlies aan bureaucratie en regeldrift. Schoolmanagers horen vanaf nu ook zelf les te geven.
- Onderwijsvernieuwing bleek te vaak onderwijsvernieling. Grote onderwijshervormingen worden nooit meer over de hoofden van scholieren, studenten en docenten doorgevoerd.
- Goed onderwijs heeft bevoegde leraren nodig. En dus horen onbevoegde leraren in twee jaar hun bevoegdheid te halen. Lerarensalarissen stellen we landelijk vast. Gaandeweg komt er op elke basisschool extra ondersteuning, bijvoorbeeld via een schoolconciërge.
- Voor leerlingen met een stoornis of handicap moet speciaal onderwijs beschikbaar zijn. Geld voor zorgleerlingen wordt besteed aan hun begeleiding. Het zogenaamde 'passend onderwijs' is een bezuiniging en moet daarom van tafel.
- De inkoop van schoolboeken hoeft niet meer via aanbesteding. Scholen en leraren hebben het recht hun eigen schoolboeken te kiezen.

- 1 • Schaalvergroting pakt vaak verkeerd uit. Scholen worden leerfabrieken, met weinig persoonlijke relaties
2 en veel bureaucratie. Fusies tussen scholen gaan we streng toetsen en scholen krijgen de kans uit een
3 volgens hen te groot schoolbestuur te stappen. We stimuleren de bouw van kleine scholen.
4
- 5 • Iedereen onder de 23 jaar leert of werkt. Zonder startkwalificatie hoort niemand het onderwijs te verlaten.
6 Voor jongeren die wegens beperkingen geen startkwalificatie kunnen halen komen er volop mogelijkhe-
7 den om een - op hun talenten gerichte - opleiding, werk of dagbesteding te volgen. Uitval in het voortge-
8 zet en beroepsonderwijs pakken we aan door intensievere begeleiding.
9
- 10 • Leerlingen in het voortgezet onderwijs moeten soepel kunnen doorstromen. Belemmeringen om te 'sta-
11 pelen' (van vmbo naar havo en vwo) ruimen we op. En leerlingen die daarmee geholpen worden, bieden
12 we praktijkgericht onderwijs.
13
- 14 • Het eindniveau van het mbo wordt centraal vastgesteld en er komen landelijke examens. Daarmee
15 maken we invoering van competentiegericht onderwijs in het mbo overbodig.
16
- 17 • Functioneel analfabetisme gaan we beter aanpakken. Daarmee helpen we veel mensen die nu vaak pro-
18 blemen hebben om mee te komen in de maatschappij.
19
- 20 • We gaan niet morrelen aan de studiefinanciering en de basisbeurs. Om de toegankelijkheid voor studen-
21 ten uit gezinnen met een laag inkomen te verbeteren verhogen we de aanvullende beurs. Aan een nieuw
22 leenstelsel hebben we geen behoefte, omdat scholieren en studenten hier geen belang bij hebben. Het
23 collegegeld mag maximaal met de algemene inflatie stijgen. Aan collegegelddifferentiatie doen we niet.
24 En mbo'ers krijgen een gratis ov-jaarkaart.
25
- 26 • Sponsoring en reclame horen niet thuis op scholen. Ouderbijdragen moeten aan een maximum worden
27 gebonden en iedereen hoort te weten dat betaling niet verplicht maar vrijwillig is.
28
- 29 • We hebben belang bij meer onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek. Daar willen we meer geld voor
30 beschikbaar stellen. Opdrachtgevers moeten zich houden aan de gedragscode voor onafhankelijk
31 onderzoek van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).
32
- 33 • Alle leerlingen krijgen een acceptatierecht, mits de ouders de grondslag van de school erkennen. Alle
34 scholen hebben een acceptatieplicht.
35
- 36 • Leraren en leerlingen weigeren of hinderen omdat ze homo of lesbo zijn, wordt niet getolereerd.
37
- 38 • We helpen scholen en gemeenten om zo veel en zo snel mogelijk gemengde scholen te krijgen, met kin-
39 deren van verschillende af- en herkomst. Zo leren jongeren elkaar kennen, goed met elkaar om te gaan
40 en samen op te trekken.
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

9 ZUINIG ZIJN OP ONS LAND

Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

We leven met veel mensen op een klein stukje aarde. Die ruimte moeten we slim gebruiken, voor wonen en natuur, economie en recreatie. De grenzen tussen bebouwd en onbebouwd gebied moeten scherp blijven, om verrommeling van het landschap tegen te gaan. De grondmarkt moet grondig op de schop. De overheid moet zijn greep op onze grond terugkrijgen en speculatie de kop indrukken. In sommige gebieden krimpt de bevolking. Maatregelen zijn nodig om die gebieden leefbaar te houden.

Nederland heeft een mooie traditie van volkshuisvesting, om iedereen een fatsoenlijk en betaalbaar thuis te bieden. In een plezierige buurt, met voldoende voorzieningen. Die verworvenheid is te grabbel gegooid. De woningcorporaties zijn de markt op gedreven, waardoor ze nu goedkope woningen slopen en dure huizen bouwen. De woningcorporaties moeten weer de woningen gaan bouwen die mensen nodig hebben.

In het rapport *Langs de slooplat*. Vijf voorwaarden voor het slopen van betaalbare huurwoningen stellen we eisen aan de sloop van woningen. We slopen alleen huizen die aantoonbaar slecht zijn en voorkomen dat bewoners naar een andere slechte woning moeten. Corporaties moeten aantonen dat huizen niet te verhuren zijn en sloop niet leidt tot langere wachtlijsten. Maar vooral: de bewoners moeten meer inspraak hebben bij de sloop van hun eigen huis.

ONZE VOORSTELLEN

Volkshuisvesting

- De hypotheekrenteaf trek wordt gegarandeerd, en in de komende tien jaar gemaximeerd, tot 350.000 euro hypotheekschuld. Tegen een maximale belastingaf trek van 42 procent. Het aflossen van hypotheekschuld wordt aangemoedigd.
- De zeggenschap van de huurders over de corporaties wordt versterkt. Grote corporaties die onder de maat presteren, kunnen voortaan worden opgeknipt.
- De gemiddelde huurstijging van corporatiewoningen hoort niet hoger te zijn dan de inflatie. De uitvoering van de huurtoeslag door de Belastingdienst wordt verbeterd. De huurbescherming wordt uitgebreid, van 650 euro naar 850 euro.
- Woningcorporaties moeten terughoudend zijn bij de verkoop van woningen. De betaalbaarheid van woningen voor starters vergroten we door bij verkoop van corporatiewoningen een korting te geven, in combinatie met een terugkoopregeling bij doorverkoop ('maatschappelijk gebonden eigendom').
- Sociale huurwoningen worden alleen gesloopt als uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat dit bouwtechnisch noodzakelijk is of als permanente leegstand dreigt.

- Er komt een solidariteitsfonds voor woningcorporaties, voor het verbeteren van buurten en dorpen. Dat fonds vullen we op basis van de draagkracht van de corporaties. De ‘Vogelaarheffing’ en de vennootschapsbelasting verdwijnen.
- We spreken woningcorporaties aan op hun publieke verantwoordelijkheid. Gemeenten en woningcorporaties maken prestatieafspraken over de woningbouw. Over nieuwbouw, onderhoud van bestaande woningen en de leefbaarheid van de buurt. In grote woningcomplexen komt waar nodig een conciërge.
- Zolang er leegstand is wordt het kraakverbod teruggedraaid. Daar waar woningnood is moeten gemeenten leegstand bestrijden.
- De overheid stimuleert duurzaam en energiezuinig bouwen. Bouwvergunningen voor bestaande gebouwen worden alleen afgegeven als het gebouw daarna minimaal voldoet aan energielabel D. Woningcorporaties gaan verplicht meer werk maken van de warmte-isolatie van bestaande woningen.
- Wij maken een begin met een omvangrijke bouw van sociale huurwoningen om het woningtekort in Nederland tegen te gaan.
- Gemeenten worden verantwoordelijk voor een sluitend vangnet van opvangvoorzieningen voor dak- en thuislozen, voor begeleide woonplekken en werkprojecten. Ontslag uit een psychiatrische of justitiële inrichting wordt gekoppeld aan opvang en begeleiding.
- Wijken worden gemengd, jong en oud, allochtoon en autochtoon, rijk en arm. Door een huisvestingswet krijgen gemeenten meer mogelijkheden om wijken te mengen.

Ruimtelijke ordening

- De rijksoverheid neemt de verantwoordelijkheid voor een duurzame ruimtelijke inrichting van ons land. Alleen zo krijgen we een goede spreiding van wonen en natuur, economie en recreatie.
- Voor de leefbaarheid moet het mogelijk blijven om woningen te bouwen in de kleinere kernen. Er komt een aanpak voor krimpregio's en kleine kernen. Ook in delen van Nederland waar de bevolking krimpt, moet de leefbaarheid worden gegarandeerd. Voorzieningen moeten zo dicht mogelijk in de buurt blijven, van basisschool tot gemeenteloket, van thuiszorg tot winkelfiliaal, brievenbus, pinautomaat en bibliobus. Van winkelbedrijven en banken die veel geld verdienen in dichtbevolkte gebieden, vragen we om ook op het dunner bevolkte platteland redelijke voorzieningen aan te bieden.
- In gebieden waar bovenmatige krimp optreedt, springt de rijksoverheid bij om de noodzakelijke herstructurering mogelijk te maken.
- In plaats van nieuwe kantoorruimte te bouwen kunnen we beter eerste ruim 8 miljoen m² aan leegstaande kantoorruimte vullen. Verouderde bedrijventerreinen kunnen we met een opknapbeurt weer aantrekkelijk maken voor ondernemers.
- Het bestaande groen wordt toegankelijker gemaakt. Historische stadsparken krijgen de status van beschermd stadsbeeld.
- Woningbouw vindt vooral plaats in en rond stedelijke kernen, waartussen voldoende groene, open ruimte blijft. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) wordt daadwerkelijk gerealiseerd.
- We voorkomen grondspeculatie. De meerwaarde die de grond oplevert als gevolg van de verandering van bestemming komt ten goede aan de gemeenschap.

10 NEDERLAND UIT DE FILE

Wegvervoer en openbaar vervoer

Weinig onderwerpen in Nederland worden meer besproken dan de files. Die lossen we niet op door alleen maar meer asfalt aan te leggen. Ook helpt het niet om mensen in de file meer te laten betalen. We stoppen dan ook met de filebelasting. En nemen slimme maatregelen om in drukke tijden en op drukke plaatsen de doorstroming te bevorderen. De eindeloze groei van luchthaven Schiphol leggen we aan banden. Goederenvervoer via de binnenvaart gaan we stimuleren.

De politiek heeft steeds minder te zeggen over het openbaar vervoer. De vervoersbedrijven zijn verzelfstandigd, of verkocht aan buitenlandse ondernemingen. We geven de overheid meer verantwoordelijkheid voor het organiseren van de bus, de trein, de tram en de metro. Bijvoorbeeld door zelf een vervoersbedrijf op te richten. We investeren in een fijn vertakt netwerk van fatsoenlijk openbaar vervoer. Ook nemen we maatregelen tegen overlast en agressie in het openbaar vervoer.

Een gemakkelijke oplossing voor de files bestaat niet. Slimme oplossingen om de files te verminderen zijn er wel. In het rapport Van stilstand naar vooruitgang noemen we maatregelen om de doorstroming in het verkeer te verbeteren. Met wegmarkeringen, verkeerslichten en navigatiesystemen kan het verkeer beter worden gedoseerd. Sneller bergen bij ongelukken voorkomt ook veel fileleed. Beter openbaar vervoer op industrieterreinen en kantoorgebieden helpt ook om files te bestrijden. De overheid kan een bijdrage leveren door de werktijden beter te spreiden.

ONZE VOORSTELLEN

- Zolang de kilometerheffing niet meer is dan een filebelasting, gaan we er niet aan beginnen.
- Flessenhalzen in snelwegen lossen we op, zodat we de doorstroming bevorderen. Met meer asfalt alleen lossen we de files echter niet op.
- We nemen slimme maatregelen om de doorstroming in het verkeer te verbeteren, met wegmarkeringen, verkeerslichten en navigatiesystemen.
- Minder files krijg je door beter openbaar vervoer. Daarom breiden we het netwerk flink uit en eisen we van vervoersbedrijven op die lijnen gegarandeerde frequenties.
- Gehandicapten mogen voortaan gratis parkeren. Er komen meer en ruimere gereserveerde parkeerplaatsen voor gehandicapten.
- De verplichte aanbesteding van bus- en treinvervoer wordt afgeschaft. De overheid kan weer zijn eigen vervoersbedrijven beginnen.

- 1 • In meerdere plaatsen in Nederland moet geëxperimenteerd worden met gratis openbaar vervoer. Ge-
2 meenten en provincies krijgen steun bij initiatieven voor verbetering van het openbaar vervoer, zoals
3 aanleg en uitbreiding van tramnetten en stappen naar gratis openbaar vervoer.
- 4 • Met hoogwaardig openbaar vervoer op maat maken we woon-werkverkeer meer milieuvriendelijk.
5 Thuiswerken en gespreide werktijden gaan we stimuleren.
- 6
- 7 • We leggen nieuwe spoorlijnen, inhaalsporen en stations aan, zoals langs de A27 tussen Utrecht en
8 Breda.
- 9
- 10 • Om het gebruik van de trein te stimuleren wordt het treinkaartje na de ochtendspits 50 procent goed-
11 koper.
- 12
- 13 • Het nachtnet dat op voorstel van de SP in Noord-Brabant in gebruik is genomen wordt uitgebreid tot een
14 nationaal nachtnet.
- 15
- 16 • Gegevens over het reisgedrag van reiziger mogen niet langer worden opgeslagen dan noodzakelijk is
17 voor het vervoer. Deze gegevens mogen niet worden gebruikt voor marketing-doeleinden.
- 18
- 19 • De ov-chipkaart mag pas verplicht worden als de problemen met de kosten en het gebruik zijn opgelost.
20 Invoering mag ook niet leiden tot duurder openbaar vervoer.
- 21
- 22 • Vervoersmaatschappijen gaan zorgen voor goede en gratis reisinformatie. De NS worden samengevoegd
23 met ProRail. Zij worden een volledig overheidsbedrijf, onder verantwoordelijkheid van de betreffende
24 minister. Dit nieuwe bedrijf moet de dienstverlening op een hoger niveau brengen.
- 25
- 26 • Voor mensen met een handicap maken we het openbaar vervoer beter toegankelijk. Het (bovenregionaal)
27 gehandicapten, ouderen- en leerlingenvervoer worden verbeterd, bijvoorbeeld door het in gemeentelijk
28 beheer te nemen of bij aanbesteding kwaliteitseisen te stellen.
- 29
- 30 • We willen weer betrouwbaar taxivervoer. Gemeenten krijgen meer zeggenschap over de taxi. De taxi-
31 markt gaan we reguleren, door een capaciteitsbeleid en door eisen te stellen aan de kwaliteit van de
32 chauffeurs.
- 33
- 34 • Luchthaven Schiphol kan niet eindeloos blijven groeien. De overlast moet minder. Daarom zijn Europese
35 afspraken nodig over beperking en verdeling van het vliegverkeer. De aandelen van Schiphol blijven in
36 handen van de overheid.
- 37
- 38 • Vliegveld Twente moet dicht blijven. Luchthaven Lelystad en Eindhoven Airport mogen geen nieuwe
39 groeilocatie worden voor Schiphol en slechts groeien tot de grenzen zoals vastgelegd in de Planolo-
40 gische Kern Beslissing van 2004. Verplaatsing van Luchthaven Lelystad naar een andere locatie in
41 Flevoland is geen optie. Ook voor andere luchthavens stellen we grenzen aan de groei. De overlast van
42 militaire Awacs-vliegtuigen wordt aangepakt..
- 43
- 44 • Binnenvaart en kustvaart gaan we beter inzetten voor het goederenvervoer, ter ontlasting van het spoor-
45 en wegennet.
- 46
- 47 • Het gebruik van de fiets gaan we volop stimuleren. Er komen meer bewaakte gratis fietsenstallingen bij
48 (bus)stations.
- 49
- 50
- 51
- 52
- 53
- 54

11 BESCHERMEN WAT KWETSBAAR IS

Kinderen, jongeren, gehandicapten

Beschermen wat kwetsbaar is, dat is een kwestie van beschaving. Bijna 380.000 kinderen groeien op in armoede. Elk jaar vallen bijna 50.000 jongeren uit in het onderwijs. Wij hebben de taak onze kinderen een eerlijke kans te geven op een goede toekomst. Daarom helpen we gezinnen met een lager inkomen. En zorgen we voor hulp bij opvoeding. We nemen maatregelen om kindermishandeling te voorkomen en de jeugdzorg op orde te brengen.

Mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking moeten volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Met een beetje steun maken we het leven voor mensen met een handicap een stuk gemakkelijker. We nemen maatregelen om het vervoer voor gehandicapten te verbeteren, de toegankelijkheid van gebouwen te vergroten en meer onderwijs op maat te bieden. Ook verbeteren we de toegankelijkheid van overheidswebsites.

Bijna nergens is het falen van de politiek zo duidelijk als in de jeugdzorg. Miljarden worden uitgegeven aan managers, bureaucratie en instanties die langs elkaar heen werken. Met als gevolg ontwrichte gezinnen, ouders en kinderen zonder toekomst. In het rapport De jeugdhulpverlener aan het woord blijkt dat de werkdruk veel te hoog is; medewerkers verdrinken in het papierwerk en hulpverleners hebben veel te weinig tijd voor de kinderen. Jeugdhulpverleners willen meer zeggenschap over hun eigen werk en minder controle van bovenaf. Ook willen zij geen marktwerking in de jeugdzorg.

ONZE VOORSTELLEN

Kinderen

- De kinderbijslag wordt inkomensafhankelijk en vervalt voor gezinnen met de hoogste inkomens.
- Kinderopvang dient betaalbaar te zijn en van goede kwaliteit. Ook voor kinderen met een specifieke sociale of medische indicatie moet goede opvang worden gegarandeerd. Ouders gaan voor het tweede en de volgende kind(eren) zelf naar draagkracht meer bijdragen aan de kinderopvang.
- Vanuit laagdrempelige centra in de buurt worden ouders ondersteund bij de opvoeding, wordt hulp en zorg geboden en als dat nodig is rechtstreeks doorverwezen naar specialistische hulp.
- Er komt een permanente campagne tegen kindermishandeling. Er komen meer behandelplaatsen voor kinderen die het slachtoffer zijn van kindermishandeling.
- Overgewicht bij kinderen gaan we terugdringen. Reclame voor ongezonde voeding gericht op kinderen tot twaalf jaar wordt verboden. Snoep- en frisdrankautomaten werven we uit scholen. Voorlichting aan ouders verbeteren we.

Jongeren

- Jeugdwerkloosheid gaan we aanpakken, met bindende afspraken tussen overheid, werkgevers, werknemers en onderwijsinstellingen, over opleidingen, banen, stages en leerwerkplaatsen. Voor jongeren zonder startkwalificatie komen volop mogelijkheden om een opleiding te volgen.
- De werkloosheid onder kinderen van migranten vraagt extra aandacht. Uitval in het vmbo en het beroepsonderwijs wordt bestreden door intensievere begeleiding. Leerlingen die dat nodig hebben krijgen praktijkgerichte lessen. Discriminatie op de arbeidsmarkt accepteren we niet.
- Iedereen onder de 23 jaar leert of werkt. Zonder startkwalificatie hoort niemand het onderwijs te verlaten. Uitval in het voortgezet en het beroepsonderwijs pakken we aan door intensievere begeleiding.
- Jongeren onder de 27 jaar krijgen weer recht op bijstand.
- Er komen meer plekken in de jeugdzorg, zodat jongeren niet meer hoeven te wachten op de noodzakelijke hulp. Het opsluiten van jongeren in de jeugdzorg gaan we voorkomen. We willen meer gezinshuizen en pleeggezinnen en meer plekken voor opvang van zwerfjongeren. We investeren meer in preventie, zodat we problemen kunnen voorkomen. Jeugdzorg gaat waar mogelijk naar de gemeenten.
- De marktwerking in geestelijke gezondheidszorg voor jongeren wordt teruggedraaid. Jeugdhulpverleners krijgen meer tijd voor contact met kinderen en gezinnen.
- Er komen meer jongerenwerkers en meer voorzieningen voor jongeren in de buurt, zoals buurtcentra en skatebanen. We willen geen 'mosquito's' (piepkastjes) die jongeren weggagen.
- Veel adoptieouders zetten zich met hart en ziel in voor hun kinderen. Over het algemeen is het echter beter voor kinderen als ze in hun oorspronkelijke omgeving kunnen opgroeien. Adoptie van buitenlandse kinderen moet daarom niet onbeperkt zijn. De overheid controleert nauwgezet of er sprake is van kinderovertuiging, kinderverhandeling of corruptie.

Gehandicapten

- Gehandicapten mogen voortaan gratis parkeren. Het gehandicaptenvervoer wordt verbeterd, door het in gemeentelijk beheer te nemen of bij aanbesteding kwaliteitseisen te stellen. En bij vertraging krijgen mensen geld terug.
- Voor mensen met een handicap maken we treinen en perrons, maar ook bussen, trams en metro's beter toegankelijk. Ook de toegankelijkheid van de openbare ruimte en van gebouwen wordt verbeterd voor mensen met een beperking.
- De zakgeld- en kleedgeldregeling wordt verruimd
- De overheid en grote bedrijven moeten meer mensen met een handicap of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid in dienst nemen en passende stageplekken organiseren. Daarvoor maken we een wettelijke regeling.
- Overheidswebsites en diensten maken we beter toegankelijk voor mensen met een beperking.
- Nederland moet het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap van de VN met spoed ondertekenen.

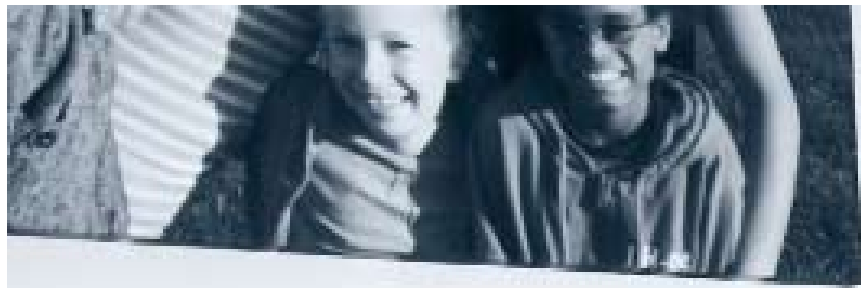

FOTO: DANIEL COHEN

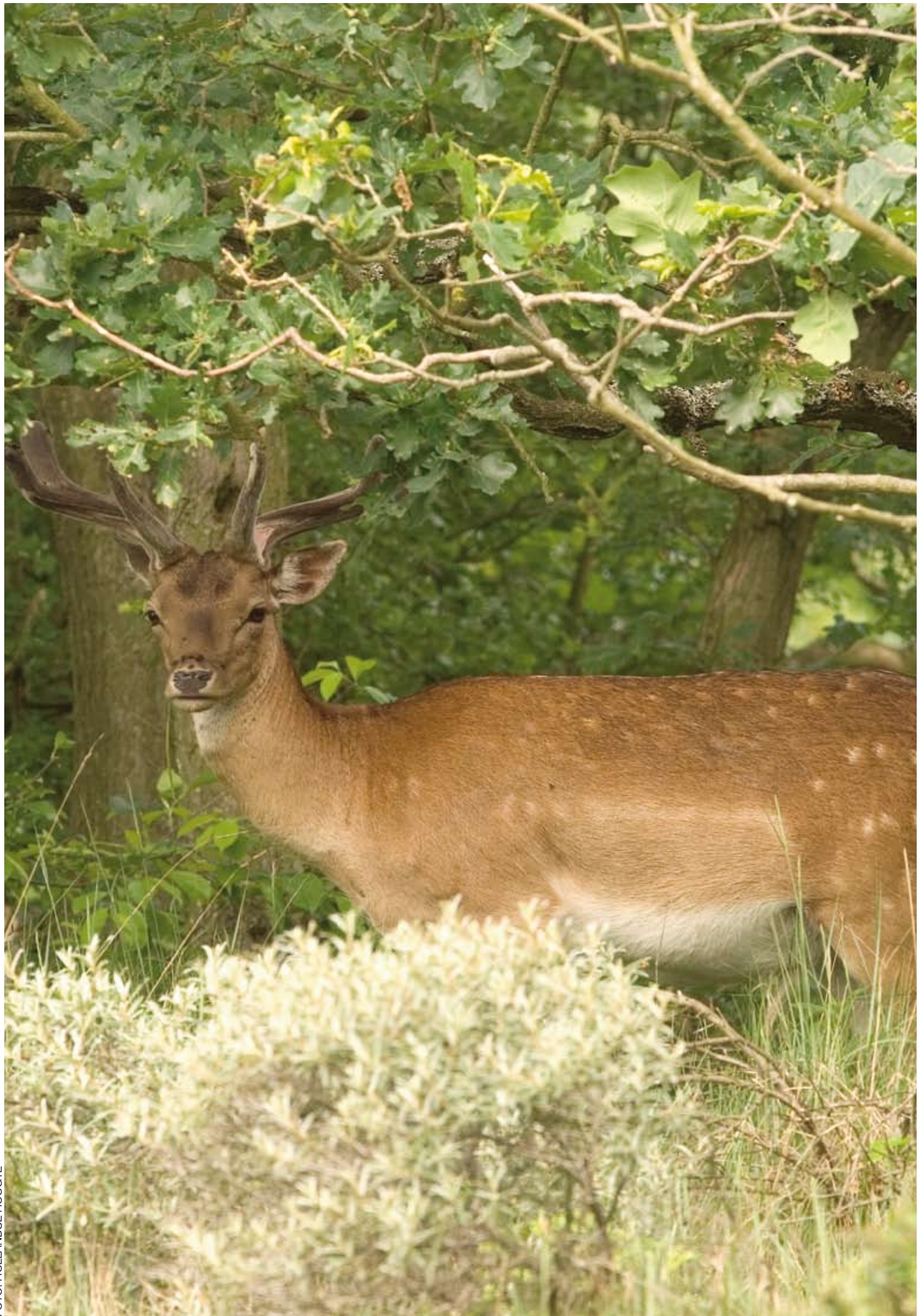

FOTO: HOLLANDSE HOOGTIE

12 EEN SCHONE TOEKOMST

Klimaat, landbouw, dierenwelzijn

We hebben niet alleen een economische crisis het hoofd te bieden. Op termijn dreigt ook een klimaatcrisis. Ons milieu wordt bedreigd en de zeespiegel zal stijgen, wat grote gevolgen kan hebben voor ons lage land. Het toekomstige tekort aan fossiele brandstoffen kan leiden tot mondiale conflicten. Reden genoeg om een stevig klimaatbeleid te voeren, met nadruk op energiebesparing en duurzame energie- en voedselproductie. En op investeringen in een duurzame economie en een groen belastingstelsel.

Het is een grote fout dat bestuurders onze grote energiebedrijven hebben verkocht aan buitenlandse ondernemingen. Dat maakt het voeren van een duurzaam energiebeleid onnodig moeilijk. De overheid neemt de komende jaren haar verantwoordelijkheid voor energiezuinig produceren en meer duurzame stroom- en gasproductie.

Landschap en natuur worden te gemakkelijk opgeofferd aan commerciële kortetermijnbelangen. Boeren die ons landschap beheren, gaan ten onder in een moordende wereldconcurrentie. Willen we een gezonde boerenstand zijn werk naar behoren laten doen, het dierenwelzijn bewaken, het landschap behouden, de natuur onderhouden en het milieu beschermen, dan dient de komende regering op dit gebied andere keuzes te maken.

ONZE VOORSTELLEN

Klimaat en energie

- Naast de bestaande klimaatdoelstellingen voor 2020, worden ook doelstellingen voor de langere termijn (2050) geformuleerd. We gaan ontwikkelingslanden een stevige hand helpen met het opzetten van een goed klimaatbeleid.
- De energiebelasting voor bedrijven wordt op termijn gelijkgesteld aan die voor consumenten.
- De Gasunieconstructie - waarbij Shell en Esso 50 procent van de opbrengst van het gas krijgen - wordt ongedaan gemaakt. Geld dat hierdoor vrijkomt wordt gestopt in een investeringsfonds voor duurzame energie.
- We pakken onze energievoorziening terug. Daarom stimuleren wij gemeenten die alleen of gezamenlijk een duurzaam gemeentelijk of regionaal energiebedrijf willen oprichten.
- De uitstootrechten in de emissiehandel in CO₂ gaan we stapsgewijs verlagen. We stoppen met het gratis weggeven van emissierechten.
- Voordat we overgaan tot ondergrondse opslag van CO₂ moeten de effecten daarvan beter worden onderzocht. In plaats van dure en onzekere investeringen te doen in het opslaan van CO₂ kunnen we beter investeren om de uitstoot van CO₂ terug te dringen.

- We bevorderen energiezuiniger bouwen, transport en productie, het nuttig gebruik van restwarmte van elektriciteitscentrales en industrie en andere energiebesparende technieken, en de uitbreiding van duurzame stroom- en gasproductie. Kolen-, olie- en kerncentrales moeten worden vervangen door zonne-, wind- en andere duurzame energie. Er komt een ruimere subsidie voor zonnepanelen.
- In een Klimaatwet nemen we maatregelen voor een duurzame energievoorziening. De subsidie voor duurzame energie wordt beperkt tot technieken die nog volop in ontwikkeling zijn, zoals zonnestroom. Voor wind, biomassa en andere technieken die al bijna volwassen zijn, komt er een verplicht aandeel duurzame productie voor de energieleveranciers.
- De overheid geeft zelf het goede voorbeeld op het gebied van energiebesparing, zuinige auto's en het gebruik van duurzame energie en bouwmaterialen.
- Er komt een heffing op het landen en opstijgen van vliegtuigen om de schadelijke milieugevolgen van het vliegverkeer terug te dringen, zolang er geen Europese kerosineheffing is.
- We streven naar een zo sterk mogelijke vergroening van het belastingstelsel, waarbij milieuvriendelijk produceren wordt bevorderd en vervuilende productie zwaarder wordt belast.
- We moeten zuinig zijn met het gebruik van grondstoffen. Producenten worden verantwoordelijk gesteld voor de afvalproductie en de verpakkingindustrie wordt aangepakt. De illegale handel in afval via Nederland gaan we aanpakken door streng te handhaven in de havens en toe te zien op de afvalmakers. In Europees verband stellen we voorwaarden voor een verantwoorde verwerking van ons afval.
- De controle op en bestraffing van illegale lozingen op zee krijgt een hogere prioriteit.
- Het transport van gevaarlijke stoffen dient tot een minimum te worden teruggebracht. Gemeenten moeten op de hoogte zijn van het vervoer van gevaarlijke stoffen en rampenplannen opstellen. Zij moeten de bevolking adequaat informeren.
- Om bureaucratie te voorkomen komt er één landelijke inspectiedienst die toezicht houdt op milieu, arbeidsomstandigheden, volksgezondheid en ruimtelijke ordening. De handhavers krijgen een ruim mandaat en doorzettingmacht.
- Er komen betere regels voor bescherming tegen bodemverontreiniging. Er komt een nationaal plan om asbest te inventariseren en te verwijderen.
- De intensieve veehouderij is in Nederland verantwoordelijk voor 14 procent van de uitstoot van broeikasgassen. Alleen al daarom zal de veestapel verkleind moeten worden. We stimuleren warmtekrachtkoppelingscentrales en CO₂-gebruik bij tuinders. Uitstoot gaan we ook tegen door het bevorderen van duurzame landbouw en kortere transportafstanden.

Landbouw en dierenwelzijn

- 1/3 van de boerenbevolking leeft onder de armoedegrens. Elke week verdwijnen tientallen boerenbedrijven. Boeren horen een eerlijke prijs te krijgen voor een eerlijk product. Verkoop onder de kostprijs wordt aangepakt.
- Ruim 95 procent van de 450 miljoen landbouwdieren leeft in de bio-industrie. De bio-industrie dringen we terug. Nederland wordt een land met een diervriendelijke veehouderij. Verdere schaalvergroting en megastallen gaan we tegen. We bevorderen grondgebonden veehouderij.

- Dierenwelzijnsnormen worden aangescherpt. Verminking van dieren wordt verboden. Het fokken en doden van dieren uitsluitend om hun bont of verenkleed wordt eveneens verboden. Om dierenmishandeling tegen te gaan kan de rechter een verbod opleggen op het houden van dieren. Transporten van slachtdieren over lange afstanden wordt verboden. 'Plezierjacht' wordt eveneens verboden. 1
2
3
4
5
- Het preventieve gebruik van antibiotica in de intensieve veehouderij dient verboden te worden. Het algemene gebruik moet tot het minimum worden beperkt. 6
7
8
- In de Noordzee maken we beschermde natuurgebieden, om natuurherstel en herstel van de visstand te bevorderen. Overbevissing gaan we voorkomen. 9
10
11
- Het onderzoek naar vleesvervangende producten wordt bevorderd. Biologische voeding wordt door de overheid gepromoot. 12
13
14
- Het aantal dierproeven wordt tot een minimum beperkt. Waar alternatieven voor dierproeven voorhanden zijn, worden deze verplicht gesteld. 15
16
17
- Er komt een (grond)wettelijke zorgplicht voor het welzijn van dieren. 18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

FOTO: PETER VILLERIUS

13 NIET BIJ BROOD ALLEEN

Cultuur, sport, media

In een gezonde samenleving werken we om te leven – en niet andersom. Na ons werk willen we op een prettige manier ontspannen. En voldoende gelegenheid hebben om onze creativiteit te ontplooien. Dat vereist voldoende betaalbare voorzieningen voor sport en amusement en mogelijkheden om bezig te zijn met kunst en cultuur. En het vereist een rigoureuze indammen van de almaar uitdijende recreatie- en cultuurmarkt, waarop alles van waarde een koopwaar wordt en de dikte van de portemonnee bepaalt wie zich wat kan permitteren.

In tijden van crisis is de cultuur vaak het eerste slachtoffer. Maar juist in crisistijd kunnen kunst en cultuur een signaal zijn van nieuwe hoop en creativiteit. Een creatieve samenleving daagt iedereen uit zichzelf te blijven ontwikkelen. Dat kan in bibliotheken en musea, in muziekscholen en fanfares, in zangkoren en toneelclubs, op poppodia, in ateliers voor beeldende kunst en andere kleinschalige centra. De media vormen een bron van vermaak, maar ook van informatie en confrontatie van opvattingen. Voor een vrije en democratische samenleving is het van belang dat de media niet geheel afhankelijk worden van de commercie. De overheid helpt daarom de vrije nieuwsgaring te beschermen.

Wie zijn geschiedenis niet kent, is slecht toegerust voor de toekomst. Juist in een land waar de tweedeling groeit, is het van belang kennis te nemen van ons verleden. Het door de SP gelanceerde idee voor de oprichting van een Nationaal Historisch Museum is inmiddels door het parlement en de regering omarmd. Binnenkort kan daardoor iedereen die dat wil, daar het verhaal van onze gezamenlijke geschiedenis zien, beleven en overdenken.

ONZE VOORSTELLEN

- De toegang tot rijksmusea wordt gratis. Andere gesubsidieerde musea horen minstens één dag per week gratis toegankelijk te zijn.
- Nederlandse muzikanten moeten een eerlijke kans krijgen om met muziek maken de kost te verdienen. Concertbezoekers moeten wettelijk beschermd worden tegen het opdrijven van de prijzen van tickets voor concerten en evenementen.
- De overheid moet in samenspraak met kunstenaars en artiesten maatregelen nemen voor subsidiëring en ondersteuning.. Beroepskunstenaars moeten een eerlijke kans krijgen om met hun eigen werk een fatsoenlijk inkomen te verdienen.
- Bibliotheken zijn niet alleen kenniscentra, maar ook ontmoetingsplaatsen voor de inwoners van wijken en dorpen. Ze verdienen daarom blijvende steun van de overheid.
- Muziekscholen en fanfares, zangkoren en toneelclubs, poppodia, ateliers voor beeldende kunst en andere kleinschalige creatieve centra zijn de basis voor een breed cultureel leven. De overheid erkent haar verantwoordelijkheid om dit culturele leven levendig te houden en waar nodig te ondersteunen.

- 1 • Het maken van kunst en genieten van cultuur dicht bij huis – niet alleen in de stad, maar ook op het
2 platteland – moet door de overheid worden aangemoedigd.
- 3
- 4 • Tenminste 3 procent van de ruimte in een wijk moet worden bestemd voor sport- en speelruimte.
5 Jongeren hebben recht op eigen plekken in hun buurt.
- 6
- 7 • Sportvelden in buurten en dorpen worden zoveel mogelijk behouden. De compensatie van de ecotaks
8 voor sportverenigingen blijft bestaan. Investerings van de overheid in de topsport horen in ieder geval
9 gepaard te gaan met investeringen in de breedte- en amateursport.
- 10
- 11 • Er komt een betere vervoersregeling voor gehandicapte sporters. Naast sportrolstoelen komen ook
12 andere hulpmiddelen voor gehandicapte sporters voor vergoeding in aanmerking.
- 13
- 14 • De Nederlandse Publieke Omroep verdient bescherming én verdere ontwikkeling. Voor omroepverenigin-
15 gen wordt een promotie-degradatiesysteem ingevoerd op grond van bereik en waardering. Het ledental
16 bepaalt slechts een deel van de zendtijd. Er komt een onafhankelijke kijkwijzer.
- 17
- 18 • Kranten staan onder druk. Verdergaande concentratie leidt tot verschraling van nieuws en opinie. De
19 overheid moet zich inzetten om de onafhankelijke regionale pers overeind te houden.
- 20
- 21 • Om ons cultureel erfgoed en kennis ook voor de toekomst digitaal te bewaren moet gebruik worden
22 gemaakt van open standaarden.
- 23
- 24 • Internet is een vitale infrastructuur die voor ieder mens toegankelijk hoort te zijn. Het is de taak van de
25 overheid dat te bevorderen. Burgers mogen niet worden afgesloten vanwege downloaden. In internatio-
26 naal verband worden voorstellen gedaan om de almacht van enkele gigaconcerns aan banden te leggen.
27 Gebruik van open standaarden kan helpen het internet voor iedereen open te houden.
- 28
- 29 • Het toekomstige Nationaal Historisch Museum wordt voor iedereen gratis toegankelijk.
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44
- 45
- 46
- 47
- 48
- 49
- 50
- 51
- 52
- 53
- 54

14 INTERNATIONAAL SAMENWERKEN

Buitenlandse politiek

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

Mensen over heel de wereld zoeken elkaar steeds meer op en werken steeds meer samen. Voor de bestrijding van armoede en rampen. In de strijd tegen de vervuiling en voor een beter klimaat. Om conflicten te bestrijden en oorlogen te voorkomen. Door effectieve ontwikkelingssamenwerking, internationale afspraken en goede diplomatie. Denken dat we met militair ingrijpen problemen kunnen oplossen, is meestal een grote vergissing, die geen mensenlevens redt, maar kost.

De oorlogen in Irak en Afghanistan bleken dodelijke vergissingen, waarbij onze regering ernstig faalde en niet luisterde naar de bevolking. Dat mag nooit meer gebeuren. Daarom moeten we de NAVO – die een overblijfsel is uit de Koude Oorlog – omvormen en inbedden in een nieuwe mondiale veiligheidsorde. Daarin horen de Verenigde Naties de leiding te nemen. Dan kunnen we in de toekomst conflicten helpen voorkomen en de voedingsbodem voor terroristen wegnemen.

Internationale politiek is gebaseerd op een verkeerd uitgangspunt: het recht van de sterkste. Een internationale machtsorde waarin de landen die militair dominant zijn hun zin kunnen doorzetten. Het falen van de NAVO in Afghanistan laat zien dat zo'n orde leidt tot chaos. In Brandhaard aarde. Internationale machtsorde of internationale rechtsorde? geven we onze visie op een betere wereldorde, die niet is gebaseerd op permanente oorlog, maar op het internationale recht. In het rapport staat ook hoe we de Verenigde Naties willen versterken, de NAVO willen omvormen en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank willen democratiseren.

ONZE VOORSTELLEN

- Alle Nederlandse militairen trekken we terug uit Afghanistan. We beginnen daar geen nieuwe missie. Wel geven we civiele steun. En leveren we een bijdrage in de ontwikkeling van het land.
- Elke uitzending van Nederlandse militairen wordt gevolgd door een grondige parlementaire evaluatie, om te beginnen die in Afghanistan. Omdat de Commissie-Davids niet alle vragen heeft kunnen beantwoorden, blijft een parlementaire enquête naar de inval in Irak nodig.
- We zien af van de aanschaf van JSF-gevechtsvliegtuigen.
- Er komt een 'afzwaaitraject' voor het verlaten van de militaire dienst. Iedere militair die op uitzending is geweest wordt als veteraan beschouwd. Veteranenzorg gaan we wettelijk regelen, zodat een goede nazorg voor de lange duur wordt gegarandeerd.
- De leeftijd voor uitzending van militairen verhogen we van 18 jaar naar 21 jaar, zoals voorgesteld door de Verenigde Naties.

- 1 • Nederlandse militairen kunnen alleen onder strikte voorwaarden en in het kader van de Verenigde Naties
2 worden ingezet voor vredesoperaties. Bij militaire missies moet respect voor internationaal recht zijn
3 gegarandeerd, waaronder de Conventies van Genève en de mensenrechten. Dat geldt ook voor moge-
4 lijke samenwerking met militairen uit andere landen.
- 5
- 6 • Nederland neemt het initiatief voor vermindering van de wapenhandel en de naleving van de regels voor
7 wapenexport. Aan landen die mensenrechten schenden of in een spanningsgebied liggen worden in
8 geen geval meer wapens geleverd. Wapenbeurzen houden we voortaan buiten de deur.
- 9
- 10 • Pensioenfondsen gaan ons pensioengeld niet meer beleggen in de wapenindustrie. Nederland blijft het
11 voortouw nemen in een internationaal verbod op investeringen in deze wapensystemen. Mede door de
12 inzet van de SP is er een internationaal verbod gekomen op clustermunities.
- 13
- 14 • Brussel moet goedkoper. Bij de onderhandelingen over de bijdrage van Nederland aan de Europese Unie
15 zetten we in op verlaging van deze bijdrage. Het onnodig rondpompen van Europese subsidies moet
16 stoppen. De wildgroei aan agentschappen moet beperkt en de bureaucratie moet aan banden.
- 17
- 18 • Nederland spreekt haar veto uit over de volgende lange termijn begroting van de Europese Unie wanneer
19 lidstaten daarbij niet worden verplicht hun Europese subsidies te verantwoorden.
- 20
- 21 • Brusselse bemoeienis met ons onderwijs, onze gezondheidszorg, volkshuisvesting, sociale zekerheid en
22 openbaar vervoer willen we niet.
- 23
- 24 • In Europa is concurrentie ontstaan die heeft geleid tot steeds lagere belastingen op winst van bedrijven.
25 Betere samenwerking moet er toe leiden dat grote bedrijven landen niet tegen elkaar uitspelen en fat-
26 soenlijk belastingen gaan betalen.
- 27
- 28 • Arme landen moeten geholpen worden een fatsoenlijk belastingstelsel te ontwikkelen. Multinationals
29 moeten voortaan ook in die landen voldoende belasting betalen.
- 30
- 31 • Nederland mag niet meewerken aan een gevechtsgroep van de Europese Unie.
- 32
- 33 • De sociale rechten die in het Europese Verdrag zijn opgenomen werken we uit, met gelijk loon voor gelijk
34 werk voor alle bedrijven. De concurrentieregels van de interne markt worden ondergeschikt gemaakt aan
35 vakbondsrechten en cao-afspraken.
- 36
- 37 • Europese aanbestedingsregels worden herzien. Door de lasten voor lagere overheden te verminderen en
38 kleinere bedrijven een eerlijke kans te geven.
- 39
- 40 • Terrorisme moet effectief worden bestreden, door betere internationale samenwerking van inlichtingen-
41 diensten en het opsporen en bevriezen van financieringsbronnen van terroristische organisaties. En door
42 het aanpakken van de structurele oorzaken van terrorisme. Aan nog meer Europese richtlijnen die onze
43 privacy inperken hebben we geen behoefte.
- 44
- 45 • Nucleaire ontwapening in Europa krijgt prioriteit. Amerikaanse kernwapens op Nederlandse bodem
46 sturen we retour.
- 47
- 48 • Nederland neemt het initiatief tot een internationale stop op het gebruik van wapens met verarmd
49 uranium.
- 50
- 51 • We verzetten ons tegen de sluipende ontwikkeling van de regionaal gerichte 'oude' NAVO naar een
52 'nieuwe' NAVO, die wereldwijd opereert als offensieve en agressieve interventiemacht, onder leiding van
53 de Verenigde Staten.
- 54

- Het nieuwe strategische concept van de NAVO moet worden voorgelegd aan het parlement, zodat de volksvertegenwoordiging een uitspraak kan doen over welke internationale veiligheidsstructuur in de toekomst het beste de vrede, veiligheid en rechtvaardigheid kan waarborgen. En welk aandeel Nederland daarin moet hebben. De NAVO moet in ieder geval de nucleaire doctrine laten vallen. 1
2
3
4
5
- De Raad van Europa, de OVSE en de Verenigde Naties horen een belangrijker taak te krijgen in het voorkomen en vreedzaam oplossen van conflicten. Het respecteren van de internationale mensenrechtenverdragen dient door ons land nadrukkelijk te worden bevorderd. 6
7
8
9
- Nederland investeert in crisispreventie, vredesopbouw en bescherming van mensenrechten. Daartoe verleent ons land steun aan lokale en internationale niet-gouvernementele organisaties die zich richten op waarneming, bescherming van mensenrechten en stille diplomatie. 10
11
12
13
- Het totale budget voor ontwikkelingssamenwerking handhaven we op 0,8 procent bnp, zeker nu de crisis de arme landen zo hard treft. Die hulp moet wel een stuk effectiever en transparanter. Hulp moet ten goede komen aan de allerarmsten in de wereld. Verspilling van hulp bestrijden we krachtig. 14
15
16
17
- Minimaal 85 procent van de ontwikkelingshulp moet worden besteed in de ontwikkelingslanden zelf. Directe steun voor de overheidsbegroting is riskant. Oneigenlijke uitgaven uit het hulpbudget, zoals het kwijtschelden van schulden die nooit meer worden afbetaald, dient te worden beëindigd. 18
19
20
21
- Belangrijker nog dan ontwikkelingssamenwerking is dat ontwikkelingslanden eerlijke kansen krijgen op de wereldmarkt. De wereldhandelsorganisatie WTO moet zich minder richten op vrijhandel en veel meer op eerlijke handel. Nederland en de EU dienen - ook als de WTO-onderhandelingen blijven vastzitten - de exportsubsidies in het Europees landbouwbeleid uiterlijk in 2013 af te schaffen. Verdere beperking van de landbouwsubsidies is wenselijk, om te beginnen die subsidies die dierenleed, overbevissing en oneerlijke concurrentie met ontwikkelingslanden bevorderen. 22
23
24
25
26
27
28
- Ontwikkelingslanden moeten meer vrijheid krijgen bij het maken van economische keuzes en niet worden gedwongen tot privatisering en liberalisering van publieke diensten. In handelsverdragen van de WTO en de Europese Unie krijgen ontwikkelingslanden de ruimte om delen van hun markt te beschermen. 29
30
31
32
- Israël heeft recht op erkende en veilige grenzen, de Palestijnse bevolking heeft ook recht op een eigen staat, eveneens met erkende en veilige grenzen. Wanneer de Palestijnse Autoriteit de Verenigde Naties om erkenning van een onafhankelijke Palestijnse staat vraagt, hoort Nederland dat verzoek te steunen. Nederland houdt vast aan uitvoering van eerdere resoluties van de Veiligheidsraad en van het internationaal recht. Daarnaast maakt Nederland zich sterk voor een internationale dialoog met alle vertegenwoordigers van de Palestijnen. Indien Israël doorgaat met het illegaal bouwen van woningen in bezet gebied moet Nederland in de EU aandringen op het opschorten van de associatieovereenkomst die Israël belastingvoordeel geeft bij export naar de landen van de EU. 33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

15 GEZONDE FINANCIEN

Nederland is eind 2008 in de diepste recessie beland sinds de Tweede Wereldoorlog. In 2009 kromp de economie met maar liefst vier procent. Vanaf dit jaar lijkt de economie weer heel voorzichtig uit een diep dal op te klimmen. Dit herstel is echter nog uitermate kwetsbaar. Als gevolg van de diepe recessie zijn de belastinginkomsten van de overheid dramatisch teruggelopen. De overheidsuitgaven zijn fors gestegen, bijvoorbeeld omdat het aantal werkloosheidsuitkeringen is toegenomen. Het overschot op de overheidsbegroting van 0,7 procent bbp in 2008 is omgeslagen in een fors tekort van naar verwachting 6,3 procent bbp in 2010. Bij ongewijzigd beleid verbetert dit tot zo'n 2,9 procent bbp in 2015. Op de langere termijn dreigen echter ook hogere kosten als gevolg van vergrijzing en duurdere zorg.

Het is niet reëel en ook niet verstandig om dit gat in één kabinetsperiode van vier jaar volledig te willen dichtten. Als we in één keer zoveel bezuinigen, is de kans op een 'double dip' – een nieuwe recessie – groot. Gezien de omvang van het tekort ligt een geleidelijke beperking van het tekort in de komende 10 tot 15 jaar meer voor de hand. We willen de economie niet kapotbezuinigen of het herstel in de knop breken. Als het economisch herstel stopt of niet doorzet, zullen we niet aarzelen om onze plannen te temporiseren. We willen de crisis ook niet afschuiven op de gemeenten, omdat bezuinigingen daar direct van invloed zijn op de burgers. Een gedetailleerde financiële onderbouwing vindt u als aparte bijlage bij dit verkiezingsprogramma.

ONZE VOORSTELLEN

- Het begrotingsbeleid moet rekening houden met de kracht van het economische herstel. Indien dat herstel niet of onvoldoende doorzet moeten al te grote bezuinigingen worden uitgesteld, om te voorkomen dat het herstel in de knop wordt gebroken. Hierbij moet worden gekeken naar zowel de hoogte als de samenstelling van de groei.
- Bij voldoende herstel moet door middel van bezuinigingen en lastenverzwaring het begrotingstekort aan het einde van de komende kabinetsperiode tot onder de 2 procent worden teruggebracht.
- Forse bezuinigingen zijn mogelijk op de defensie-uitgaven en de uitgaven voor externen door de rijksoverheid en de lagere overheden. Op de bureaucratie in de zorg, het onderwijs en bij de overheid en door een betere inzet van ICT-middelen. Daar staat tegenover dat de komende jaren ook miljarden nodig zijn voor verbetering van de publieke sector en bestrijding van de armoede.
- De AOW-leeftijd blijft 65 jaar. Dit wordt gefinancierd door een geleidelijke beperking van de hypotheekrenteaftrek. De opbrengst daarvan slaat pas ver na de komende kabinetsperiode neer. Maar het omgekeerde geldt ook voor de hogere kosten bij handhaving van de AOW-leeftijd op 65 jaar.

- Naast bezuinigingen kan de overheid miljarden euro's meer inkomsten verkrijgen, door meer belasting op hogere inkomens, vermogens en winsten. Er komen een vermogens- en een vermogenswinstbelasting. Ook milieuheffingen kunnen worden verhoogd.
- Het hoogste tarief in de inkomstenbelasting wordt verhoogd van 52 naar 55 procent. Er komt een nieuw toptarief van 65 procent vanaf een belastbaar inkomen van 150.000 euro.
- Aftrekposten worden over de hele linie beperkt, waardoor de overheid meer inkomsten binnenkrijgt. De belastingtarieven zelf hoeven daardoor maar beperkt te worden verhoogd. De progressiviteit van ons belastingstelsel neemt hierdoor fors toe.
- De belasting op winsten boven 200.000 euro wordt verhoogd van 25,5 procent naar 30 procent. Die van 20 procent blijft ongemoeid. Tegelijkertijd wordt de renteaftrek beperkt tot 30 procent van het brutobedrijfsresultaat, om opkoopfondsen te ontmoedigen. Deze beperking geldt niet voor kleine bedrijven.
- Er komt een strafheffing voor Nederlandse bedrijven die zich vestigen in belastingparadijzen. Zij moeten voortaan in hun jaarverslag vermelden hoeveel belasting zij in Nederland betalen. Nederland stopt met het kritiekloos sluiten van belastingverdragen met belastingparadijzen. Nederland kan het initiatief nemen tot een onafhankelijk internationaal expertisecentrum voor de aanpak van belastingconcurrentie.
- De hypotheekrenteaftrek wordt gegarandeerd tot een hypotheeksom van maximaal 350.000 euro, tegen 42 procent aftrek. Deze beperking gaat geleidelijk – over een periode van 10 jaar – in. De aftrek van pensioenpremies wordt gemaximeerd op anderhalf keer modaal. Het aflossen van hypotheekschuld wordt aangemoedigd.
- De nominale premie voor de zorgverzekering wordt fors verlaagd. We voeren een inkomensafhankelijke ziektekostenpremie in. Inkomens tot omstreeks het sociale minimum worden hierbij vrijgesteld. De zorgtoeslag wordt dan overbodig. Het eigen risico wordt afgeschaft.
- Om werken lonend te maken voor mensen met een minimumloon of net daarboven, wordt voor deze groepen mensen een inkomensafhankelijke belastingkorting ingevoerd.

ONZE ONDERZOEKEN

In dit verkiezingsprogramma geven we de hoofdlijnen van het door ons voorgestelde beleid. De onderbouwing ervan is te vinden in een groot aantal rapporten die we de afgelopen tijd gemaakt hebben. Alle rapporten kunt u raadplegen op onze website: www.sp.nl.

Crisisplan SP: een nieuwe koers voor Nederland (maart 2009)
De lessen uit de kredietcrisis (oktober 2008)
De buurt – de schaal van de toekomst (september 2008)
De agent aan het woord (november 2009)
De leraar aan het woord (september 2009)
De jeugdhulpverlener aan het woord (november 2009)
Het gevangenispersoneel aan het woord (augustus 2009)
De schipper aan het woord (september 2009)
De GGZ ontwricht (oktober 2008)
Een parel zonder glans. De sociale werkvoorziening volgens WSW'ers (juli 2008)
Competentieverricht onderwijs: vernieuwing of vernieling? (april 2009)
Onderzoek Ouderbijdrage 2008 (november 2008)
Rapport studiefinanciering (april 2008)
Verhoging AOW-leeftijd; ongewenst, onnodig en onzinnig (oktober 2009)
Gedeelde toekomst. Voorstellen voor participatie, emancipatie en integratie (december 2008)
Gedeelde toekomst op school en in de buurt (december 2008)
Naar een betere inburgering (januari 2009)
Hart voor de zaak. Steun de kleine ondernemer (2010)
Oorstrelend en hartverwarmend. Kwaliteit en diversiteit in de Nederlandse popmuziek (september 2005)
Huisartsenzorg dichtbij. Pleidooi voor meer kleinschaligheid en betere bereikbaarheid (november 2007)
WMO in uitvoering (februari 2007)
WMO in uitvoering II (oktober 2007)
WMO in uitvoering III (maart 2008)
Over de top in de gehandicaptenzorg (november 2008)
Kansen voor alle kinderen? (februari 2008)
Kansen voor alle kinderen? II (november 2009)
Bijzondere Bijstand: een nieuwe schuld is geen oplossing (maart 2009)
Incasso? In-kassa! (november 2008)
Het zwarte gat van de reïntegratie (april 2008)
Red de reclassering (mei 2008)
Langs de slooplat. Vijf voorwaarden voor het slopen van betaalbare huurwoningen (november 2008)
Schrap de wachtlijstbelasting (maart 2008)
Help, mijn winkel wordt gerenoveerd (oktober 2008)
Van stilstand naar vooruitgang. Voorstellen van de SP voor betere doorstroming in het verkeer (voorjaar 2008)
Komt de bus wel zo? Aanbesteding OV, slecht idee (april 2008)
Spoorboekje. SP-plannen voor een beter vervoer per trein (december 2008)
Ga toch fietsen? Zorg voor stalling! (juni 2007)
Sanering asbestcementdaken, niets doen geeft ook veel kosten (november 2009)
Waterschapslasten: met recht een aanslag te noemen (december 2008)
Afval heeft toekomst. De falende controle op afvalverwerking en -transport (april 2007)
Brandhaard aarde. Nationale machtsorde of internationale rechtsorde? (februari 2009)
Een betere wereld begint nu (november 2007)

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam

T (010) 243 55 55
F (010) 243 55 66
E sp@sp.nl

www.sp.nl